

มาตรการทางกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทย จากอดีตสู่ปัจจุบัน

บทคัดย่อ

บทความนี้เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์กฎหมายการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยโดยบทความได้อธิบายกฎหมายที่ประเทศไทยใช้ก่อนพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 และยังได้วิเคราะห์กฎหมายที่ปัจจุบันอยู่ใต้อำนาจการควบคุมดูแลของหน่วยงานต่างๆซึ่งครอบคลุมการควบคุมการผลิต การจำหน่าย การควบคุมคุณภาพ การโฆษณา ฉลาก และด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

Abstract

This article is concerned with the analysis of the alcohol control legislation. It describes the regulations which had been imposed in the past before the spirit bill (1950) and also analyzes current laws which are enforced to control various aspects of alcoholic drink such as the production, distribution, quality, advertising, labeling, and other related issues.

มาตรการทางกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของประเทศไทยจากอดีตสู่ปัจจุบัน

เชษฐ รัชดาพรธนาธิกุล

บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจะแบ่งเป็น 2 ช่วงเวลา ได้แก่ 1. บทบัญญัติของกฎหมายในอดีต และ 2. บทบัญญัติของกฎหมายในปัจจุบัน

1. บทบัญญัติของกฎหมายในอดีต ได้แก่ มังรายศาสตร์ กฎหมายลักษณะพิจารณาอาญาจักร และธรรมจักร์เทียมกัน กฎหมายตราสามดวง ประกาศว่าด้วยคนเสพสุราในวันสงกรานต์ จ.ศ. 1219 และกฎหมายภาษีสรรพสามิตใน จ.ศ. 1249

2. บทบัญญัติของกฎหมายในปัจจุบัน ได้แก่ กฎหมายด้านการป้องกันและควบคุมปัญหาที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

- ควบคุมการผลิตและการนำเข้าได้แก่ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493

- ควบคุมการจำหน่ายซึ่งจะเป็นการกำหนดช่วงเวลาการจำหน่าย และการกำหนดสถานที่ให้จำหน่าย ได้แก่ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.

2493 ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 253 พระราชบัญญัติควบคุมโรคคัณฑ์ พ.ศ. 2495 พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545

- ควบคุมคุณภาพ ได้แก่ พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511

- ควบคุมการโฆษณาและฉลาก ได้แก่ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511

- ควบคุมทางภาษี ได้แก่ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493 พระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสสุรา พ.ศ. 2527 และพระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2544

- ควบคุมอุบัติเหตุจระจกร ได้แก่ พระราชบัญญัติจระจกรทางบก พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522

- ควบคุมด้านการจำกัดกลุ่มผู้บริโภค ได้แก่พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.2535

บทบัญญัติของกฎหมายในอดีต (ก่อนพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493)

การดื่มสุรในประเทศไทยมีมาช้านาน โดยพิจารณาได้จากตำนานเรื่องเกี่ยวกับน้ำเมาที่มีมาตั้งแต่ตำนานของอินเตียโบราณและในชาดก แม้ว่าการเสพสุราจะเป็นที่ยอมรับของคนในสังคมส่วนใหญ่ แต่พิษภัยที่เกิดขึ้นกับผู้เสพหรือกรณีที่ผู้เสพสุราก็ทำให้เกิดปัญหาต่อสังคมก็ตาม เป็นสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับ จะเห็นได้ว่าควบคุมการเสพสุราโดยบทบัญญัติของกฎหมายจึงมีมาตั้งแต่โบราณกาล จวบจนถึงปัจจุบัน บทบัญญัติของกฎหมายในอดีตแบ่งตามยุคสมัยได้ดังนี้

(1) มังรายศาสตร์

ตามประวัติศาสตร์กฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมการเสพสุราในประเทศไทยเริ่มปรากฏเป็นหลักฐานอ้างอิงได้ในสมัยกฎหมายมังรายศาสตร์วินิจฉัยมังรายหรือกฎหมายแห่งราชอาณาจักรล้านนา มังรายศาสตร์เป็นกฎหมายของพระเจ้ามังราย กษัตริย์ของล้านนาซึ่งจัดสร้างขึ้นเมื่อทรงสร้างเมืองเชียงใหม่ เมื่อปีพุทธศักราช 1835 ราชอาณาจักรล้านนามีอาณา

บริเวณ 8 จังหวัดทางภาคเหนือ โดยมีเมืองเชียงใหม่เป็นราชธานี และเมืองเชียงแสนเป็นเมืองอุปราช ซึ่งจัดอยู่ในยุคเดียวกับกฎหมายในสมัยสุโขทัย เนื้อหาของบทบัญญัติในกฎหมายมังรายศาสตร์จะสะท้อนให้เห็นถึงสภาพการปกครอง ชีวิตสังคมและครอบครัวอันแสดงถึงความซับซ้อนของสังคมใหญ่ที่สั่งสมอารยธรรมมาเป็นเวลานานซึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการเสพสุรามีบทบัญญัติไว้ดังนี้

หลักเจ้าเรือน วัฒนธรรมโบราณ เจ้าเรือนจะต้องรับผิดชอบญาติที่มาหาสู่หรือ ผู้อื่นที่มาช่วยงาน หรือที่เจ้าเรือนชวนมากินเหล้าอยู่จนติดด้วยการพามาส่งหรือชวนนอนค้าง หากฝ่าฝืนถูกฆ่าตายระหว่างทาง เจ้าเรือนต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าคน ทางกลับกันเมื่อนำมาส่งแล้ว แยกผู้กลายเป็นเจ้าของเรือนจะต้องชวนผู้นำมาส่งให้นอนค้าง หากฝ่าฝืนถูกฆ่าตายระหว่างทางให้เจ้าเรือนรับผิดชอบชดใช้ค่าคน โดยพิจารณาจากผู้เคราะห์ร้ายว่าเป็นผู้อยู่ในสภาพสร้างเมครองสติได้หรือไม่ที่จะป้องกันตัวเองได้ จะเห็นได้ว่ากฎหมายมังรายศาสตร์กำหนด บทบัญญัติดังกล่าวด้วยเหตุผลทางวัฒนธรรม เรื่องการมีไมตรีจิตต่อกันเป็นสำคัญโดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องของการควบคุมหรือจำกัดการดื่มสุราแต่อย่างใด

(2) กฎหมายลักษณะพิจารณาอาณัติและธรรมจักร์เทียมกัน

กฎหมายลักษณะพิจารณาอาณัติและธรรมจักร์เทียมกัน เป็นกฎหมายภาคอีสานต้นฉบับเป็นใบลานจารอักษรธรรม จัดว่าอยู่ในยุคสมัยเดียวกับมังรายศาสตร์ มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการเสพสุราในส่วนแรกของกฎหมาย สรุปความได้ว่าการทำผิดของฆราวาส ในการเรียกค่าสินไหมทดแทน

ให้พิจารณาจากการควบคุมสติของผู้เมาเป็นสำคัญ ถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นในการใช้กฎหมายเพื่อเยียวยาแก้ความเสียหายที่เกิดจากผู้กระทำความผิดที่เสพสุรา

(3) กฎหมายตราสามดวง

กฎหมายตราสามดวงเป็นกฎหมายสมัยอยุธยาที่ได้รับการรวบรวมชำระให้เป็นหมวดหมู่สมบูรณ์สมัยต้นรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 1903 ในสมัยรัชกาลที่ 1 บทบัญญัติที่เกี่ยวกับสุราปรากฏในส่วนของพระไอยการลักษณะโจร สรุปความได้ว่า แม้สังคมสมัยก่อนจะไม่มีกรกล่าวถึงความรับผิดชอบผู้กระทำขณะเมินเมาไว้โดยตรง แต่ก็มียกกฎหมายบัญญัติว่าความเมินเมาเป็นสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับ เมื่อเมินมาแล้วกระทำความผิดอาจมีโทษหรือถูกทำร้ายบาดเจ็บ หรือถึงตายได้โดยกฎหมายไม่คุ้มครอง

(4) ประกาศว่าด้วยคนเสพสุราในวันสงกรานต์ จ.ศ. 1219

ประกาศว่าด้วยคนเสพสุราในวันสงกรานต์นี้ เป็นประกาศในสมัยรัชกาลที่ 4 ซึ่งถือเป็นตัวอย่างที่ชัดเจนในการใช้วิธีการเพื่อให้สังคมมีความปลอดภัยจากผู้ที่มีสภาพเป็นอันตรายต่อสังคม ประกาศว่าด้วยคนเสพสุรานี้ ถือเป็นวิธีการที่นำมาใช้เพื่อให้สังคมปลอดภัยจากการกระทำของผู้เสพสุราที่เมินเมาและอาจจะกระทำความผิดขึ้นได้ โดยให้ผู้เป็นเจ้าของหน้าบ้านจับเอาตัวไปส่งกรมพระนครบาลเสีย อันเป็นการตัดมิให้มีโอกาสที่จะกระทำความผิดก่อเรื่องทะเลาะวิวาทที่รันทบกันขึ้น

(5) กฎหมายภาษีชั้นใน จ.ศ. 1249

นอกจากกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคสุราซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในหลายยุคหลายสมัยดังได้เสนอมาข้างต้น ภาษีสุราก็เป็นหลัก

กฎหมายสำคัญที่สุดในการควบคุมปริมาณการผลิตสุรา กฎหมายสุรามีก่อตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาและถือว่าสุราเป็นกิจการผูกขาดของรัฐ โดยมีการจัดสร้างโรงงานสุราบางยี่ขันในสมัยรัชกาลที่ 1 พร้อมออกกฎหมายน้ำสุรา จ.ศ. 1148 และเปลี่ยนเป็นกฎหมายภาษีชั้นในใน จ.ศ. 1249 (พ.ศ. 2431) ซึ่งถือเป็นอากรใหม่ที่เริ่มมีขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๔ สำคัญโดยสรุปได้ดังนี้

1. ควบคุมการเก็บภาษีสุรา โดยกฎหมายฉบับนี้ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานเป็นผู้พิจารณาออกหนังสือใบอนุญาตสำหรับการทำและการค้าสุราที่จะตั้งขึ้นในแขวงตำบลที่อยู่ในเขตท้องที่เป็นแห่ง ๆ ส่วนการเก็บภาษีนั้นนายอากรชั้นในเป็นผู้ทำการเก็บภาษีสุราตามอัตราที่กฎหมายกำหนด
2. การกำหนดค่าธรรมเนียมการค้าสุรา ได้แก่ ก) ค่าธรรมเนียมประเภทร้านค้าและ ข) ค่าธรรมเนียมประเภโรงต้มกลั่น
3. อัตราภาษีสุรา ได้แก่ ก) อัตราภาษีสุราที่ทำขึ้นในประเทศไทย และ ข) อัตราภาษีสุราที่ส่งมาจากต่างประเทศ
4. การป้องกันและปราบปราม ได้แก่ ก) บุคคลธรรมดา ข) ร้านขายสุราและ ค) ผู้ต้มกลั่น

บทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้บังคับในปัจจุบัน

บทบัญญัติของกฎหมายในปัจจุบันที่อยู่ภายใต้อำนาจการควบคุมดูแลของหน่วยงานต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่จะเป็นกฎหมายด้านการป้องกันและควบคุมปัญหาที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งจะมีการควบคุมอยู่หลายด้านดังนี้ การควบคุมการผลิต การควบคุมการจำหน่าย การควบคุมคุณภาพ การควบคุมการโฆษณาและฉลาก

การควบคุมทางภาษี การควบคุมด้านอุบัติเหตุ
จราจร การควบคุมด้วยการจำกัดกลุ่มผู้บริโภค

"กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการผลิต ได้ แก่ พ.ร.บ. สุรา พ.ศ.2493

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. 2493

ปริมาณสุราในประเทศขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย
อย่าง ได้แก่ จำนวนสุราต่างประเทศที่นำเข้ามาใน
ราชอาณาจักร จำนวนสุราที่ผลิตในประเทศทั้งโดย
โรงงานของรัฐและ โรงงานเอกชนภายใต้การควบคุม
ของกรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง ซึ่ง
ทั้งหมดนี้จะส่งผลกระทบต่อรายได้สรรพ
สามิตในแต่ละปี ทั้งนี้ พ.ร.บ สุรา พ.ศ. 2493 ได้
มีบทบัญญัติเพื่อควบคุมการผลิตและการนำเข้าสุรา
ดังนี้

1. การผลิตสุรา

ผู้ใดที่จะผลิตสุราต้องได้รับใบอนุญาต
จากอธิบดี รายละเอียดจะกำหนดโดยกฎกระทรวง
(มาตรา 5) หากผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่
เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินห้าพันบาทหรือทั้งจำทั้ง
ปรับ แต่ถ้าเป็นสุราแช่ มีความผิดต้องระวางโทษ
ปรับไม่เกินสองร้อยบาท (มาตรา 30)

เห็นได้ว่าการให้สิทธิผู้ใดผลิตสุราเป็น
อำนาจของรัฐ และการจัดเก็บภาษีสุราก็เป็นอำนาจ
ของรัฐเช่นกัน นอกจากนี้ ผู้ขายต้องถูกควบคุมด้วย
การต้องมีใบอนุญาตในการขายและด้วยเหตุนี้ก็จะ
ทำให้สุรามีราคาสูงขึ้น จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นการ
ยับยั้งผู้บริโภคได้อีกทางหนึ่ง

2. การนำเข้าสุราเข้ามาในราชอาณาจักร

การนำเข้าสุราเข้ามาในราชอาณาจักรจำนวน
เกินกว่าหนึ่งลิตรต้องขออนุญาตจากเจ้าพนักงาน
สรรพสามิต (มาตรา 6) หมายถึงว่าหนึ่ง ลิตรไม่ต้อง
ขออนุญาตเท่ากับขวดขนาด 0.750 ลิตร (ขนาด

ธรรมดา) หนึ่งขวดกับอีกเกือบครึ่งขวด ซึ่งจาก
หลักเกณฑ์นี้ไม่ได้ระบุชนิดของสุราและไม่จำกัด
เพียงสุราต่างประเทศเท่านั้น แม้เป็นสุราที่ผลิตใน
ประเทศแล้วนำออกนอกประเทศเมื่อนำกลับเข้ามา
ในประเทศก็จะใช้หลักการนี้เช่นกัน

ผู้ที่ฝ่าฝืนนำสุราเกินกว่าหนึ่งลิตรเข้ามาใน
ราชอาณาจักรโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงาน
สรรพสามิต ไม่ว่าจะนำเข้ามาด้วยวิธีการใด ๆ ก็ตาม
ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท (มาตรา 35)
การที่บัญญัติไว้เช่นนี้เพื่อป้องกันการลักลอบนำสุรา
เข้ามาในประเทศเนื่องจากสุราที่กำหนดไว้ในมาตรานี้
ไม่มีการระบุชนิดหรือประเภทไว้จึงมีขอบเขตรวม
ถึงเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ทุกชนิด โดยไม่มีการ
กำหนดปริมาณแอลกอฮอล์ต่อปริมาตรหรือดีกรี
ตัวอย่างเช่น หัวเชื้อ โสมที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ก็จัด
อยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งมาตรานี้เช่นกัน

3. การใช้สุร่าทำสินค้า ในมาตรา 12 บัญญัติ ห้ามมิให้ผู้ใดใช้สุร่าทำของสิ่งหนึ่งสิ่งใดตามที่ กำหนดในกฎกระทรวงเพื่อการค้า เว้นแต่จะได้รับ ใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต บทบัญญัติ ในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่การใช้สุร่าในการปรุงยา ตามใบสั่งแพทย์ ผู้ใดฝ่าฝืนมีความผิดต้องระวาง โทษปรับไม่เกินห้าร้อยบาท (มาตรา 38)

นอกจากนี้ บรรดาสิ่งของที่ใช้สุร่าทำขึ้น
เพื่อการค้าซึ่งต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงาน
สรรพสามิตตามมาตรา 12 ดังที่กำหนดไว้โดย
กฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2493) ได้แก่ 1. น้ำ
หอมต่างๆ 2. หัวน้ำเชื้อต่างๆ และ 3. น้ำยารักษา
โรคต่างๆ

กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการจำหน่าย

ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายในปัจจุบัน
การควบคุมการจำหน่ายจะมีทั้งการควบคุมสถานที่

จำหน่ายและการกำหนดเวลาจำหน่าย โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 พระราชบัญญัติควบคุมโรคพิษสุรา พ.ศ.2495 พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ.2509 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ.2541 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.2545

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493

ด้วยเหตุที่อุตสาหกรรมสุราเป็นธุรกิจที่มีลักษณะเป็นการผูกขาดในการจำหน่าย จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายมาควบคุมกระบวนการผลิตและจำหน่ายและมีบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน ซึ่งจะเป็นไปตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 ดังนี้

1. การขายหรือนำสุรามาออกแสดงเพื่อขายสุรา ต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานสรรพสามิต (มาตรา 17) "ขาย" หมายถึง มีผู้ขาย ผู้ซื้อและสุรา ส่วนเงินนั้นอาจจะมีหรือไม่มีในกรณีที่ซื้อเงินเชื่อ "นำออกแสดงเพื่อขาย" หมายถึง นำสุรามาแสดงไว้ในตู้โชว์ที่เสนอขายโดยเจตนาที่จะขาย ไม่หมายถึงสุราที่ซุกซ่อนไว้ใต้ที่เสนอขายหรือไว้ข้างหลังร้านหรือในที่อื่นๆ

บทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน ถ้าสุรานั้นเป็นสุราที่นำเข้ามาต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท (มาตรา 40)

2. การขายสุราผู้ขายต้องมีใบอนุญาต ใบอนุญาตขายสุรา มี 7 ประเภท (มาตรา 19) ได้แก่

ประเภทที่ 1 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนตั้งแต่สิบลิตรขึ้นไป

ประเภทที่ 2 สำหรับการขายสุราที่ทำในราชอาณาจักรครั้งหนึ่งเป็นจำนวนตั้งแต่สิบลิตรขึ้นไป

ประเภทที่ 3 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร

ประเภทที่ 4 สำหรับการขายสุราที่ทำในราชอาณาจักร ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร

ประเภทที่ 5 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตรเพื่อดื่ม ณ สถานที่ขายเป็นการชั่วคราวไม่เกินสิบวัน

ประเภทที่ 6 สำหรับการขายสุราที่ทำในราชอาณาจักร ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตรเพื่อดื่ม ณ สถานที่ขายเป็นการชั่วคราวไม่เกินสิบวัน

ประเภทที่ 7 สำหรับการขายสุรา ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตร เพื่อดื่มภายในสมาคมหรือสโมสร

ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 1 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ทั้งสุราต่างประเทศและสุราในประเทศ ส่วนใหญ่จะขายแต่สุราต่างประเทศทั้งหมด การขายครั้งหนึ่งเป็นจำนวนตั้งแต่สิบลิตรขึ้นไป จะเป็นการขายสุรายังไม่ได้เปิดบรรจุสุรา เพราะภาชนะบรรจุสุราก็ใช้ขวดซึ่งมีขนาดต่าง ๆ แต่ตามปกติใช้ขวดขนาด 0.750 ลิตร และ 0.375 ลิตร ซึ่งสะดวกในการค้าและการขนส่ง สุราบางชนิดบรรจุมาในไหหรือถังเพราะบรรจุขวดอาจแตกง่ายหรือร่วนง่ายและกินเนื้อที่ระวางเรือมากทำให้ค่าขนส่งสูงขึ้น จึงใช้วิธีส่งมาทั้งไหหรือถัง ตามปกติเป็นเหล้าจีน ในกรณีผู้รับอนุญาตก็จะทำการเปลี่ยนแปลงภาชนะบรรจุสุราตามมาตรา 22 บรรจุลงในขวด 0.750 ลิตร เพื่อขายต่อไป การขายสุราต่างประเทศทางการผ่อนผันให้ขายครั้งละหนึ่งหีบได้ (หนึ่งหีบเท่ากับเก้าลิตร) ถึงแม้ไม่ถึงสิบลิตร เพราะสุราต่างประเทศที่นำเข้ามาบรรจุหีบห่อไว้หนึ่งโหล ซึ่งนอกจากจะสะดวกในการขนส่งแล้ว

ยังเปลืองค่าใช้จ่ายไม่มาก และเป็นไปตามความมุ่งหมายของเจ้าของสุราที่จะให้สุราอยู่ในที่บ่ออย่างเต็ม ร้านขายสุราประเภทนี้เรียกกันว่า "ร้านขายสุราต่างประเทศ" ซึ่งจะขายเพื่อบริโภคในร้านไม่ได้

ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 2 สำหรับการขายสุราที่ทำในราชอาณาจักรที่มีลักษณะเช่นเดียวกับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 1 แต่เป็นลักษณะของการขายส่ง โดยสิทธิในการขายส่งนี้ได้มาจากการประมูลและจะขายเพื่อบริโภคในร้านไม่ได้เช่นกัน

ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 สำหรับการขายสุราปลีกทุกชนิดทั้งสุราต่างประเทศและสุราในประเทศ ขายครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่า ลิบลิตร

ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 4 สำหรับการขายสุราที่ทำในราชอาณาจักร ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าลิบลิตร ร้านที่ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทนี้เรียกว่า ร้านขายปลีก กล่าวคือ ขายสุราที่ทำในประเทศเป็นการขายปลีกสุราเป็นขวด ๆ หรือไม่เต็มขวดก็ตามแต่ครั้งหนึ่งไม่เกินลิบลิตร ซึ่งจะนำไปดื่มที่อื่นหรือดื่มกินในร้านก็ได้ ร้านขายสุราประเภทนี้มีความสำคัญมาก เพราะเป็นร้านขายปลีกที่ขายถึงมือผู้บริโภคและสุราที่กำหนดราคาขายไว้บนฉลาก จะขายตามราคาบนฉลากหรือไม่ ร้านขายปลีกทราบได้ดีกว่าผู้อื่น ร้านขายปลีกประเภทนี้นอกจากเป็นสถานที่โดยตรงที่จะรับเงินจากผู้บริโภคแล้วยังเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญมากในการที่จะรู้ว่าสุราที่ขายนั้นถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ เป็นสุราเถื่อนหรือไม่มีแสตมป์สุราครบถ้วนหรือไม่

ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 5 สำหรับการขายสุราทุกชนิด ครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าลิบลิตร เพื่อดื่มที่สถานที่ขายเป็นการชั่วคราวไม่เกิน

ลิบลิตร สถานที่รับใบอนุญาตประเภทนี้เป็นร้านขายปลีกชั่วคราว ขายสุราทุกชนิดทั้งสุราต่างประเทศและสุราในประเทศ การเปิดขวดขายครั้งละไม่เกินลิบลิตร และจะต้องดื่มกินในสถานที่ขายนั้น จะพาออกไปนอกสถานที่นั้นไม่ได้ การขายนั้นเป็นการขายชั่วคราวไม่เกินลิบลิตร ซึ่งตามปกติจะมีในงานนักขัตฤกษ์ หรืองานชุมนุมต่างๆ หรือขายตามชายหาดในฤดูร้อน หากพันกำหนดระยะเวลาในใบอนุญาตแล้วจะถือว่าใบอนุญาตนั้นหมดอายุไม่คุ้มครอง การกระทำความผิด ซึ่งผู้ได้รับใบอนุญาตต้องปฏิบัติตามกฎหมายการขายสุราทุกประการ เช่นเดียวกับผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 4

ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 6 สำหรับการขายสุราที่ทำในราชอาณาจักรครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าลิบลิตร เพื่อดื่มที่ ณ สถานที่ขายเป็นการชั่วคราวไม่เกินลิบลิตร เป็นการขายปลีกสุราที่ทำในประเทศสำหรับงานนักขัตฤกษ์ งานชุมนุมต่าง ๆ หรืองาน อื่น ๆ ขายครั้งหนึ่งต้องไม่เกินลิบลิตร สุราต้องเปิดขวดขาย และดื่มกินได้ภายในสถานที่นั้นเท่านั้น

อนึ่ง ได้มีการคำนึงถึงความเหมาะสมในการออกใบอนุญาตประเภทนี้ โดยเป็นข้อยกเว้นใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 6 ตามหนังสือหรือเรื่องงตออกใบอนุญาตให้ขายสุราในบริเวณวัด ตามที่อนุกรรมการอาชญากรรมวิจัยภาค 21 ได้มีมติให้สรรพสามิต ภาค 2 นำเรื่องหรือกระทรวงการคลัง เพื่องดการออกใบอนุญาตขายปลีกสุราในบริเวณงานวัด เพราะการจำหน่ายสุราเป็นบ่อเกิดแห่งอาชญากรรมและสรรพสามิตภาค 2 ได้เสนอเรื่องให้กรมสรรพสามิตพิจารณาสั่งการต่อไป กรมสรรพสามิตได้พิจารณาแล้วได้งดออกใบอนุญาตให้ขายสุราในบริเวณงานวัด

ใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 7 สำหรับการขายสุราครั้งหนึ่งเป็นจำนวนต่ำกว่าสิบลิตรเพื่อดื่มภายในสมาคมหรือสโมสร ใบอนุญาตประเภทนี้ออกให้แก่สมาคมหรือสโมสรที่ตั้งขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งจะขายสุราทั้งต่างประเทศหรือสุราในประเทศครั้งหนึ่งเป็นจำนวนไม่เกินสิบลิตร และเป็นการขายปลีก ซึ่งการขายก็ต้องขายเฉพาะในหมู่สมาชิกเท่านั้น จะนำออกไปนอกสมาคมหรือสโมสรไม่ได้ ผู้รับใบอนุญาตประเภทนี้จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ ข้อบังคับและสัญญาเหมือนผู้รับใบอนุญาตประเภทที่ 4

บทลงโทษสำหรับการขายสุราที่ไม่เป็นไปตามใบอนุญาตที่เจ้าพนักงานออกให้หรือผู้ได้รับอนุญาตขายสุรา ซื้อสุราจากผู้ไม่มีสิทธิขายได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อย มาตรา 40 ทวิ

บทกำหนดโทษตามมาตรานี้ได้เพิ่มเติมขึ้นใหม่โดย พ.ร.บ.สุรา ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2497 ทั้งนี้เนื่องจาก พ.ร.บ.สุรา พ.ศ. 2493 ไม่มีบทลงโทษผู้รับอนุญาตจำหน่ายสุราที่ซื้อสุราจากบุคคลอื่นซึ่งไม่ได้รับอนุญาตจำหน่ายสุราไว้ในร้าน เมื่อถูกจับกุมฐานมีสุรามิชอบด้วยกฎหมาย ก็จะใช้กรณีดังกล่าวยกขึ้นเป็นข้ออ้าง ทำให้พ้นผิดทางอาญาไปได้ นอกจากนี้ สำหรับการขายสุราที่ไม่ตรงกับประเภทใบอนุญาตที่ได้รับ เช่น ได้รับใบอนุญาตขายปลีกแต่ทำการในจำนวนของร้านขายส่งหรือเป็นร้านขายปลีกเฉพาะสุราภายในประเทศ (ประเภทที่ 4) แต่ขายสุราหรือเบียร์ต่างประเทศ (ประเภทที่ 3) ดังนี้ เป็นต้น การกระทำดังกล่าวเป็นการหลีกเลี่ยงค่าธรรมเนียมใบอนุญาต เพราะมีจำนวนสูงต่ำแตกต่างกัน และการกระทำทั้งสองประการนี้มีได้มีการกำหนดโทษไว้

3. การกำหนดเวลาจำหน่ายสุรา มาตรา 20 บัญญัติว่า "ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 หรือ ประเภทที่ 4 จะขายสุราได้เฉพาะภายในเวลาที่กำหนดในกฎกระทรวง "

กำหนดเวลาการขายสุราประเภทที่ 3 หรือประเภทที่ 4 ซึ่งเป็นร้านขายปลีกจะเป็นไปตามกฎกระทรวงกำหนดเวลาขายสุราสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 และประเภทที่ 4 พ.ศ.2548 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2548 ที่ออกโดยอาศัยมาตรา 20 ดังนี้

ให้ผู้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 หรือประเภทที่ 4 ขายสุราได้เฉพาะภายในเวลาตั้งแต่ 11.00 - 14.00 น. และ ตั้งแต่ 17.00-24.00 น.(ข้อ 2) แต่จะไม่ใช้บังคับแก่ผู้ได้รับใบอนุญาตให้ขายสุราเกิน 24.00 นาฬิกา ตามประกาศคณะปฏิบัติฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน 2515 และผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ซึ่งขายสุราในสถานบริการภายในเวลาทำการของสถานบริการนั้นเกินเวลา 24.00 นาฬิกา (ข้อ 3)

ผู้ที่ฝ่าฝืน พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ.2493 มาตรา 20 (ผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 หรือประเภทที่ 4) ขายสุรานอกจากเวลาที่กำหนดในกฎกระทรวง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าสิบบาท (มาตรา 41)

ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 253 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515

ประกาศฉบับนี้กำหนดห้ามมิให้ผู้ได้รับอนุญาตขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 6 ตามความในกฎหมายว่าด้วยสุราหรือบุคคลใดซึ่งกระทำการเพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับใบอนุญาตขายสุราดังกล่าวจำหน่ายสุราทุกชนิดในเวลาอื่น นอกจากตั้งแต่เวลา 11.00 นาฬิกา ถึงเวลา 14.00 นาฬิกา

และตั้งแต่เวลา 17.00 นาฬิกาถึงเวลา 24.00 นาฬิกา เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมตำรวจ สำหรับ นครหลวงกรุงเทพ ธนบุรี หรือผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับจังหวัดอื่น และห้ามมิให้ผู้ใดตีฆ้องหรือฆ้องวง สถานที่ขายสุราในกำหนดเวลาห้ามจำหน่ายสุรา เว้นแต่สถานที่ขายสุรานั้นได้รับอนุญาตให้จำหน่าย ได้ นอกจากนั้นการจำหน่ายสุราและตีฆ้องในสถาน บริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการซึ่ง กฎหมายอนุญาตให้เปิดทำการได้เกินเวลา 24.00 นาฬิกา ให้กระทำนอกเวลาที่กำหนดได้เฉพาะหลังจาก เวลา 24.00 นาฬิกาจนถึงเวลาปิดทำการ

ผู้ใดฝ่าฝืนจำหน่ายสุรานอกเวลาที่กำหนด ในใบอนุญาต (ข้อ 3(4)) จะถูกสั่งพักใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาต การสั่งพักใบอนุญาตจะพัก ได้ไม่เกินสามสิบวัน (ข้อ 3วรรค 3)

ผู้ใดฝ่าฝืนจำหน่ายสุราในเวลาที่ห้าม จำหน่ายสุรา (ข้อ 2วรรค 1) ระหว่างถูกพักใช้ใบ อนุญาตมีโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่ พันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (ข้อ 4)

ผู้ใดฝ่าฝืนตีฆ้อง ณ สถานที่ขายสุราใน เวลาที่ห้ามจำหน่ายสุรา (ข้อ 2วรรค 2) มีโทษจำคุก ไม่เกินหนึ่งเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ (ข้อ 5)

นอกจากนี้ ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับ นี้ ได้มีข้อกำหนดห้ามมิให้

ผู้รับใบอนุญาตยอมให้ผู้มีอาการเมาสุรา จนประพฤตินุญชา หรือครองสติไม่ได้ เข้าไปหรือ อยู่ในสถานที่ขายสุราระหว่างเวลาเปิดทำการ (ข้อ 3(2)) จำหน่ายสุราให้แก่ ลูกค้าที่มีอาการเมา สุราจนประพฤตินุญชา หรือครองสติไม่ได้แล้ว (ข้อ 3(3)) หากผู้ใดฝ่าฝืนจะถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือ

เพิกถอนใบอนุญาตแล้วแต่กรณี การสั่งพักใบ อนุญาตสั่งพักได้ครั้งละไม่เกินสามสิบวัน

อนึ่ง ได้มีกฎกระทรวงที่ออกตามความใน มาตรา 47 (4) พ.ร.บ.สุรา พ.ศ. 2493 ซึ่งแก้ไข เพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.สุรา (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2510 (รก 2548/109 ก/8/17 พุทธศักราช พ.ศ.2548) กำหนด สถานที่ห้ามจำหน่ายสุราสำหรับผู้ได้รับใบอนุญาต ขายสุราประเภทที่ 3 ถึงประเภทที่ 7 โดยมีผลตั้งแต่ว วันที่ 18 พุทธศักราช 2548 เป็นต้นไป ซึ่งสถานที่ ขยายสุราดังกล่าวต้อง

(1) ไม่ตั้งอยู่ในบริเวณสถานศึกษาหรือ ศาสนสถาน รวมทั้งบริเวณต่อเนื่องติดกับสถานที่ดัง กล่าว

(2) ไม่ตั้งอยู่ในบริเวณสถานีบริการน้ำมัน เชื้อเพลิง รวมทั้งบริเวณต่อเนื่องติดกับสถานที่ดัง กล่าว

นอกจากนี้ ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตต้อง (1) ไม่ ขายสุราแก่เด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ (2) ไม่ ขายสุราในบริเวณสถานศึกษาหรือศาสนสถาน รวมทั้งบริเวณต่อเนื่องติดกับสถานที่ดังกล่าว และ (3) ไม่ขายสุราในบริเวณสถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิง รวมทั้งบริเวณต่อเนื่องติดกับสถานที่ดังกล่าว

พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509

พ.ร.บ.ฉบับนี้ บัญญัติขึ้นมาเพื่อรักษาความ สงบเรียบร้อย ศีลธรรม วัฒนธรรม และประเพณี อันดีงามของชาติ เนื่องจากในขณะนั้นได้มีบุคคล ประกอบกิจการสถานบริการบางประเภทที่อาจมี ผลกระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยหรือ ศีลธรรมอันดีของประชาชน และอาจเป็นเหตุให้ เขวราชนเอาเยียงอย่างจนประพฤติดัวเสื่อมทรามลง ซึ่ง พ.ร.บ.ฉบับนี้ได้ปรับปรุงมาแล้วหลายครั้งการ

ปรับปรุงครั้งล่าสุดคือพระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546

พ.ร.บ. ฉบับนี้ได้กำหนดวันเวลาเปิดปิดของสถานบริการโดยกฎกระทรวง พ.ศ. 2547 (รก2547/พ54ก/1/16 กันยายน พ.ศ. 2547) ที่ออกตามความในมาตรา 17 ดังนี้

ข้อ 2 สถานที่ที่มีอาหาร สุรา น้ำชา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่ายและบริการ โดยมีผู้บําเรอสำหรับปรนนิบัติลูกค้า (มาตรา 3 (2)) ให้เปิดทำการได้ระหว่างเวลา 11.00–14.00 นาฬิกา และ 18.00–24.00 นาฬิกา ของวันเดียวกัน

ข้อ 4 สถานที่ที่มีอาหาร สุรา น้ำชา หรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่ายหรือให้บริการโดยมีรูปแบบอย่างหนึ่งอย่างใด (มาตรา 3 (4)) ดังนี้

(1) ให้เปิดทำการเวลา 18.00 – 01.00 นาฬิกาของวันรุ่งขึ้นสำหรับสถานบริการที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่เพื่อการอนุญาตให้ตั้งสถานบริการ..

(2) ให้เปิดทำการเวลา 18.00 – 24.00 นาฬิกาของวันเดียวกันสำหรับสถานบริการที่ตั้งอยู่นอกเขตพื้นที่เพื่อการอนุญาตให้ตั้งสถานบริการ

นอกจากนี้ พ.ร.บ.สถานบริการ พ.ศ.2509 มาตรา 7 ได้กำหนดอาคารหรือสถานที่ที่ขออนุญาตตั้งเป็นสถานบริการว่าต้อง (1) ไม่อยู่ใกล้วัด สถานที่สำหรับปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา โรงเรียน หรือสถานศึกษา โรงพยาบาลที่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืน สโมสรเยาวชน หรือหอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก ในขนาดที่เห็นได้ว่าจะก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่สถานที่ดังกล่าวแล้ว (2) ไม่อยู่ในย่านที่ประชาชนอยู่อาศัย อันจะก่อความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนผู้อยู่อาศัยใกล้เคียง (3) มีทางถ่ายเทอากาศสะดวก ถ้าผู้ใดฝ่าฝืน มีโทษคือไม่ต่อใบ

อนุญาตหรือสั่งพักใบอนุญาตหรือสั่งเพิกถอนใบอนุญาตโดยคำนึงถึงความร้ายแรงของการกระทำผิด(มาตรา 21) และห้ามผู้ได้รับใบอนุญาตตั้งสถานบริการจำหน่ายสุราให้แก่ผู้มีอาการมึนเมาจนประพฤตินุ้ยวายหรือครองสติไม่ได้(มาตรา16(3))หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท(มาตรา 27) กล่าวได้ว่า พ.ร.บ.ฉบับนี้มีส่วนช่วยสนับสนุนการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เช่นกัน

พระราชบัญญัติควบคุมโรคภัย พ.ศ.

2495

พ.ร.บ. ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์โดยตรงเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการบริโภคสินค้าของประชาชนโดยอยู่ภายใต้ที่ความรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงพาณิชย์ (มาตรา 11) มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และจะใช้ในท้องที่ใดให้ประกาศเป็นพระราชกฤษฎีกา (มาตรา 2)

โรคภัย หมายถึง เครื่องอุปโภคบริโภค และหมายความตลอดรวมถึงสิ่งที่ระบุไว้ในกฎกระทรวงออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 3) และโรคภัยชนิดใดประเภทใดจะพึงควบคุมให้ระบุโดยกฎกระทรวง (มาตรา 6) โดยวิธีการควบคุมนั้นจะนำมาใช้ได้ก็ต่อเมื่อความจำเป็นโดยสถานการณ์ เพื่อสวัสดิภาพของประชาชน หรือเพื่อความจำเป็นที่เกิดขึ้นเพื่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ โดยความจำเป็นอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างเกิดขึ้นแล้ว และการควบคุมของรัฐบาลจะต้องตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัยที่เกี่ยวข้องกับสุราได้ถูกยกเลิกโดยประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 253 คือพระราชกฤษฎีกาควบคุมโรคภัยที่

(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2495 และพระราชกฤษฎีกาควบคุมโภคภัณฑ์ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2504 รวมทั้งประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 46 ลงวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2515

อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้ พ.ร.บ.ฉบับนี้ไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของกฎหมายสืบเนื่องมาจากกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายนั้นเอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความจำเป็นโดยสถานการณ์เพื่อสวัสดิภาพของประชาชนหรือเพื่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศ ที่สถานการณ์ดังกล่าวจะต้องเกิดขึ้นแล้ว และรัฐบาลจะต้องออกพระราชกฤษฎีกาทำให้การบังคับใช้กฎหมายล่าช้าไม่ทันการณ์ อีกทั้งในส่วนภูมิภาคต้องมีการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติตามกฎหมาย โดยออกเป็นกฎกระทรวงและจากข้อจำกัดหลายประการที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้ พ.ร.บ. ฉบับนี้เกือบจะไม่ได้นำมาใช้เลยในปัจจุบัน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2541 และพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545

บทบัญญัติของกฎหมายจะเป็นการกำหนดข้อห้ามการจำหน่าย การจ่ายแจกหรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิดในเขตเลือกตั้งระหว่างเวลา 18.00 น.ของวันก่อนเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้ง และมีบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน ดังที่ปรากฏใน มาตรา 112 พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา 2541 และมาตรา 130 พ.ร.บ. การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น 2545 รวมทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งทั้งหลายก็จะมีข้อห้ามในเรื่องดัง

กล่าวเช่นกัน (มาตรา 112 และมาตรา 130 มีข้อความอย่างเดียวกัน)

"ผู้ใดขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือจัดเลี้ยงสุราทุกชนิดในเขตเลือกตั้งในระหว่างเวลา 18.00 นาฬิกา ของวันก่อนวันเลือกตั้งหนึ่งวันจนถึงวันเลือกตั้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ" ถือได้ว่าเป็นการบัญญัติกฎหมายขึ้นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในการเลือกตั้งและเป็นการสนับสนุนการลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เช่นกัน

กฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพ ได้แก่ พ.ร.บ.มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511

พระราชบัญญัติมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511

พ.ร.บ.ฉบับนี้เป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการบริโภคสินค้า โดยมีกระทรวงอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานที่ดูแลและรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมคุณภาพของสุราที่ผลิตในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งอยู่ภายใต้ नियามของคำว่ามาตรฐานในมาตรา 3

มาตรฐาน (Standard) ของผลิตภัณฑ์ต่างๆจะมีผลโดยตรงต่อคุณภาพของ ผลิตภัณฑ์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของผู้บริโภค โดยที่สุราเป็นเครื่องดื่มที่นิยมกันอย่างแพร่หลายในวงสังคม จึงต้องมีการกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมสุราขึ้นภายใต้บทบัญญัติมาตรา 15 แห่ง พ.ร.บ.มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 โดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (สมอ.) ได้จัดทำมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (THAI INDUSTRIAL STANDARD) ที่เกี่ยวกับสุราเพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการบังคับใช้กับ

ผู้ผลิตภายในประเทศและการนำเข้าจากต่างประเทศรวมทั้งเป็นการคุ้มครอง ผู้บริโภค และจากการที่รัฐได้ประกาศนโยบายเปิดเสรีอุตสาหกรรมสุรา จึงมีแนวโน้มที่จำนวนผู้ประกอบการและโรงงานจะเพิ่มมากขึ้น

เดิมก่อนปี 2544 นั้นมาตรฐานสุราจะเป็นไปตามมาตรฐานเลขที่ มอก. 39-2516 และการที่รัฐมีนโยบายเปิดเสรีอุตสาหกรรมสุราดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ทางสมอ. โดย คณะกรรมการวิชาการ คณะที่ 27 (กว.27) จึงได้มีการยกเลิกมาตรฐานสุรา มอก. 39-2516 ที่ใช้บังคับมานานหลายสิบปี โดยมีการกำหนดออกเป็น 3 ประเภทและแยกเล่มไว้ อย่างชัดเจน คือ (1) มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม : สุรากลั่น (Distilled Liquors) มอก. 2088-2544 (2) มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม : ไวน์ (Wine) มอก. 2089-2544 และ (3) มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม : เบียร์ (Beer) มอก. 2090-2544

โดยสุรากลั่นจะแบ่งเป็น 4 ชนิด คือ (1) สุรากลั่นที่ต้องการกลั่น รสเฉพาะ วัตถุดิบ แต่อาจปรุงแต่งเพื่อให้ได้สี กลิ่น รส และความแรงของแอลกอฮอล์ตามต้องการ ได้แก่ เกาเหลียง สุราขาว วอดก้า (2) สุรากลั่นที่มีการปรุงแต่งสี กลิ่น รส และแรงแอลกอฮอล์ตามความต้องการ ได้แก่ สุราผลไม้ สุราผสม สุราปรุงพิเศษ (3) สุรากลั่นที่ผ่านการบ่มและ อาจมีการปรุงแต่งสี กลิ่น รส และแรงแอลกอฮอล์ตามต้องการ ได้แก่ วิสกี้ บรั่นดีและรัม (4) สุรากลั่นที่ทำให้มีแรงแอลกอฮอล์ต่ำหรือคือเกเทลสำเร็จรูป ซึ่งได้จากการนำสุรากลั่นชนิดใด ๆ ก็ตามมาปรุงแต่งกับของผสมอย่างอื่น เพื่อให้ได้สี กลิ่น รส และแรงแอลกอฮอล์ตามต้องการ

ไวน์ แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ ไวน์องุ่น ไวน์ผลไม้ ไวน์จากผลผลิตเกษตร เช่น ไวน์น้ำผึ้ง สาเก กระแช่ และไวน์ผสม คือ ไวน์ใน 3 ประเภทแรก มาผสมกัน

เบียร์ไม่มีการแบ่งประเภท แต่เบียร์จะครอบคลุมเบียร์ทุกประเภทที่มีแรงแอลกอฮอล์ตั้งแต่ 0.5 ดีกรีขึ้นไป

สำหรับวิธีการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ใช้ตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานวิธีวิเคราะห์อาหารของสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรมซึ่งให้ใช้วิธีวิเคราะห์ในรูปแบบของ Methods of Analysis of the Association of Official Agricultural Chemists (AOAC 1995)

สรุปโดยย่อได้ว่ามาตรฐานมอก. ทั้ง 3 ฉบับที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเป็นการกำหนดคุณลักษณะที่ต้องการวัตถุดิบอาหาร สารปนเปื้อน การบรรจุ เครื่องหมายและฉลาก การยกตัวอย่าง วิธีวิเคราะห์ และเกณฑ์ตัดสินที่จะใช้สำหรับผู้ผลิตในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งเกณฑ์การตัดสิน เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต้องไม่มีสารที่ให้โทษต่อร่างกายเกินกว่ามาตรฐานที่กำหนด นอกจากนี้ เพื่อความเป็นธรรมในการซื้อขายและเพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค ตลอดจนการควบคุมและปรับปรุงคุณภาพให้ดี และมีความคงที่อีกทั้งรายละเอียดข้อกำหนดเกณฑ์ต่าง ๆ ก็มีการแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานสากลเพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณีขององค์การการค้าโลก (WTO)

กฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการโฆษณาและฉลาก ได้แก่ พ.ร.บ. อาหาร พ.ศ. 2522 พ.ร.บ.

คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติ
ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511

การโฆษณาและฉลากของเครื่องดื่ม
แอลกอฮอล์จะอยู่ภายใต้บังคับของ พ.ร.บ. อาหาร
พ.ศ. 2522 พ.ร.บ. คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522
และประกาศกรมประชาสัมพันธ์

พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522

กฎหมายที่เกี่ยวกับการควบคุมอาหารฉบับ
แรกของประเทศไทย คือ พระราชบัญญัติทานม
พุทธศักราช 2470 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพียงอย่างเดียว
คือ ห้ามนำหางนมผงเข้ามาในราชอาณาจักร ต่อ
มาในปี พ.ศ. 2484 ได้มีพระราชบัญญัติควบคุม
คุณภาพอาหาร พุทธศักราช 2484 ซึ่งมีรัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงการคลังรักษาการ ขณะนั้นยังไม่มี
กระทรวงสาธารณสุข (กระทรวงสาธารณสุขก่อตั้ง
ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2485) ต่อมาพ.ร.บ.ควบคุมคุณภาพ
อาหาร พ.ศ.2484 ถูกยกเลิกโดย พ.ร.บ. ควบคุม
คุณภาพอาหาร พ.ศ. 2507 ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ให้อำนาจ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขออกประกาศกำหนด
อาหารที่ควบคุมและกำหนดคุณภาพหรือมาตรฐานของ
อาหารได้อย่างกว้างขวาง เมื่อวิวัฒนาการของวิชาการ
ด้านโภชนาการได้ก้าวหน้ามากขึ้นทำให้ พ.ร.บ. ควบคุม
คุณภาพอาหาร พ.ศ. 2507 ไม่อาจพิทักษ์ประโยชน์และ
ความปลอดภัยของผู้บริโภคได้ ด้วยเหตุนี้ ทางกระทรวง
สาธารณสุขจึงได้มีการปรับปรุงแก้ไขหรือเพิ่มเติม
บางบทมาตรานในพ.ร.บ.ควบคุมอาหาร พ.ศ. 2507
โดยยกร่างขึ้นใหม่คือ พ.ร.บ. อาหาร พ.ศ. 2522
ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2522
เป็นต้นมา และเป็นฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันโดยมี
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้รักษาการ

กฎหมายฉบับนี้ ซึ่งจุดประสงค์ในการควบคุม
อาหารนั้นก็เพื่อให้ความคุ้มครองผู้บริโภคในการที่
ได้บริโภคอาหารที่ปลอดภัยปราศจากสารพิษที่มีต่อ
ร่างกาย ต่อสุขภาพและอนามัย รวมถึงด้าน
เศรษฐกิจและเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวจึง
ต้องมีการควบคุมอาหารทุกชนิดรวมไปถึงวัตถุดิบที่
จะนำมาบรรจุหรือใส่อาหารเพื่อการอุปโภคบริโภค
ด้วย

อาหารตามความหมายในทางวิชาด้าน
โภชนาการ หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์นำมาบริโภคได้
โดยปราศจากพิษ และไม่ก่อให้เกิดพิษหรืออันตราย
หรือสิ่งที่ทำให้เกิดโรคแต่อย่างใดอย่างหนึ่งเมื่อได้
รับประทานเข้าไปแล้ว อาหารจะก่อให้เกิด
ประโยชน์ต่อร่างกายเช่น ก่อให้เกิดพลังงานต่อร่าง
กาย ทำให้ร่างกายให้เจริญเติบโต ซ่อมแซมส่วน
ที่สึกหรอ ฯลฯ

อาหารกับสุรามีความเกี่ยวพันอย่างไร มีผู้
กล่าวกันว่าสุราเป็นยอดอาหารเพราะได้มาจากการ
หมักอาหารประเภทแป้ง เช่น ข้าว ข้าวโพด ฯลฯ
แล้วนำมากลั่นอีกชั้นหนึ่ง จากการพิจารณาจะเห็น
ได้ว่าสุรามีสภาพคล้ายอาหารอยู่อย่างหนึ่งคือร่างกาย
สามารถนำมาเผาผลาญให้เกิดพลังงานได้ แต่เชื่อ
เพลิงประเภทนี้ให้ประโยชน์แก่ร่างกายน้อยมาก
เพราะเมื่อดื่มเข้าไปแล้วจะต้องเผาผลาญให้หมด
สิ้นไปในทันที ไม่สามารถสะสมเอาไว้ใช้ในภายหลัง
ได้ และจะให้แต่พลังงานความร้อนอย่างเดียว
และการที่ผู้ดื่มสุราต้องสูญเสียความร้อนในร่างกาย
ไปทางผิวหนัง ผลที่ได้จะเป็นการสูญเสียพลังงาน
ของร่างกายมากกว่าการได้พลังงานที่จะนำมาใช้
ในการดำรงชีวิต ดังนั้นอาหารตามหลักการโภชนาการ
จึงมิใช่เป็นเพียงสิ่งที่รับประทานได้เท่านั้น แต่คือ
สิ่งที่มีมนุษย์กินเข้าไปแล้วได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อร่าง

กายและสามารถนำมาใช้เป็นพลังงานและเก็บสะสมไว้เป็นเชื้อเพลิงได้เมื่อต้องการในภายหลังแต่หากสุรามีคุณค่าสมบัติดังกล่าวไม่ ตรงกันข้ามกลับทำให้การทำงานของเซลล์ในร่างกายแปรปรวนแปรสุราก็มีโซ่อาหารตามความหมายในทางโภชนาการและไม่สมควรจะอยู่ภายใต้การควบคุมของ พ.ร.บ.อาหาร พ.ศ. 2522 แต่โดยผลของคำวินิจฉัยของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมายคณะที่ 2) ฝ่ายเสียงข้างมากมีความเห็นว่าสุราและเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ผสมอยู่ด้วยเป็น "อาหาร" ตาม พ.ร.บ.อาหาร พ.ศ. 2522 (มาตรา 4) ดังนั้น จึงต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของ พ.ร.บ.อาหาร 2522 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์ที่จะคุ้มครองผู้บริโภค อันมีลักษณะคล้ายกับ พ.ร.บ.คุ้มครองผู้บริโภค 2522 ซึ่งในเรื่องนี้ทำให้เกิดความสับสนในการใช้กฎหมาย โดยในส่วนของ พ.ร.บ.คุ้มครองผู้บริโภค 2522 จะเป็นกฎหมายทั่วไปและจะนำมาบังคับใช้ต่อเมื่อไม่มีกฎหมายในเรื่องนั้นๆ บัญญัติไว้โดยเฉพาะ

อย่างไรก็ดี การควบคุมการโฆษณาสินค้า ที่ถือเป็นมาตรการสำคัญอย่างหนึ่งในการคุ้มครองผู้บริโภค โดยการประสานงานกันระหว่างคณะกรรมการผู้บริโภคและคณะกรรมการอาหารและยา ซึ่ง พ.ร.บ.อาหาร พ.ศ.2522 มีบทบัญญัติเรื่องการควบคุมการโฆษณาอาหาร ดังนี้

"ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาคุณภาพหรือสรรพคุณของอาหารอันเป็นเท็จหรือเป็นการหลอกลวงให้เกิดความหลงเชื่อโดยไม่สมควร" (มาตรา 40) ซึ่งการพิจารณาว่าข้อความหรือรูปภาพที่โฆษณานั้นเป็นเท็จหรือเป็นการหลอกลวงให้เกิดความหลงเชื่อหรือไม่นั้นก็ต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงและข้อมูลทางด้านวิชาการประกอบ

กัน เช่น การโฆษณาน้ำหวานรสส้ม โดยไม่มีส่วนผสมของส้มอยู่เลย จัดเป็นการโฆษณาที่เป็นเท็จ โดยผู้ฝ่าฝืนมีความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีปรับไม่เกินสามหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 70)

เมื่อมีข้อห้ามไว้เช่นนี้แล้วก็มีวิธีปฏิบัติที่ถูกต้องไว้เป็นแนวทางในการดำเนินการเพื่อให้ผู้ที่มีความประสงค์จะทำการโฆษณาจะได้ยึดถือปฏิบัติ ซึ่งมาตรา 41 กำหนดไว้ว่า "ผู้ใดประสงค์จะโฆษณาคุณภาพหรือสรรพคุณของอาหารทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ทางฉายภาพ ภาพยนตร์ หรือทางหนังสือพิมพ์ หรือสิ่งพิมพ์หรือโดยวิธีอื่นใดเพื่อประโยชน์ทางการค้า ต้องนำ เสียง ภาพ ภาพยนตร์หรือข้อความที่โฆษณาดังกล่าวนั้น ให้ผู้อนุญาตตรวจพิจารณาก่อนเมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงจะโฆษณาได้" ดังนั้น ผู้ที่จะโฆษณาอาหารต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการอาหารและยาเสียก่อน ไม่ว่าจะเป็นการโฆษณาทางวิทยุกระจายเสียง ภาพยนตร์ตามโรงภาพยนตร์และหนังสือพิมพ์หรือสิ่งพิมพ์ทั้งหลายมิฉะนั้นจะถือเป็นความผิดทางอาญา ถือเป็นมาตรการที่ให้มีการตรวจอนุญาตก่อนทำการโฆษณา ที่เรียกว่า (Pre - Censer) กล่าวคือ เมื่อผู้ใดจะทำการโฆษณาคุณภาพหรือสรรพคุณของอาหารแล้วจะต้องยื่นคำขอพร้อมรายละเอียดต่างๆที่จะขอโฆษณาให้ผู้อนุญาตคือเลขาธิการคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ตรวจพิจารณาก่อน โดยยื่นคำขอที่กองเผยแพร่และควบคุมการโฆษณา สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา เมื่อผู้ยื่นคำขอได้รับอนุญาตแล้วจึงจะทำการโฆษณาได้ ผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท (มาตรา 71) และต้องโฆษณาตามที่ได้รับอนุญาต

จากผู้อนุญาต และต้องโฆษณาภายในเวลา 1 ปี นับแต่วันที่ได้รับอนุญาต หากประสงค์จะโฆษณาต่อไปอีกก็ต้องยื่นคำขอใหม่ก่อนคำขอเดิมจะครบกำหนด อย่างไรก็ตาม เมื่อพระราชบัญญัตินี้เริ่มประกาศใช้ก็ทำให้เกิดความไม่สะดวกบางประการ เพราะเมื่อมีผลบังคับใช้แล้ว การโฆษณาอาหารทุกอย่างที่ทำการโฆษณากันทุกวันทั่วประเทศนั้น จะต้องมีการขออนุญาตข้อความต่อคณะกรรมการอาหารและยาก่อน และเมื่อการโฆษณามีเป็นจำนวนมากมายมหาศาล แต่จำนวนเจ้าหน้าที่รับพิจารณาของกระทรวงสาธารณสุขมีไม่มากนักจึงทำให้เกิดความล่าช้าในการตรวจสอบ และมีข้อสงสัยกันว่า พ.ร.บ. อาหาร พ.ศ. 2522 นี้ไม่ได้ให้อำนาจรัฐมนตรีในการประกาศกำหนดให้อาหารชนิดใดเป็นอาหารที่ห้ามมิให้มีการโฆษณา ดังนั้นอาหารบางชนิดที่ไม่ควรให้มีการโฆษณา เช่น สุราที่ไม่ควรส่งเสริมให้ดื่ม ก็ยังโฆษณาได้ อย่างไรก็ตาม การพิจารณาโฆษณาที่ผ่านการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ตาม พ.ร.บ. อาหารนั้นเป็นการโฆษณาที่ใช้กันอยู่ทั่วไป เช่น วิทยุกระจายเสียง ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์แต่ถ้าจะมาออกอากาศทางโทรทัศน์ ต้องผ่านการตรวจพิจารณาของคณะกรรมการตรวจพิจารณาภาพยนตร์ทางวิทยุโทรทัศน์อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งถึงแม้จะผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการอาหารและยามาแล้วในขั้นต้นก็ตาม แต่ในขั้นนี้ถ้าคณะกรรมการพิจารณาวิทยุโทรทัศน์เห็นว่าไม่เหมาะสมที่จะนำออกอากาศก็มีอำนาจที่จะสั่งระงับการเผยแพร่ทางสื่อโทรทัศน์ได้

การพิจารณานุมัติให้โฆษณาสุรานั้น จะเป็นไปตามประกาศสำนักงาน คณะกรรมการอาหารและยา เรื่องหลักเกณฑ์การโฆษณาเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจมาตรา

41 แห่ง พ.ร.บ. อาหาร พ.ศ. 2522 และมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2546 และประกาศสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเรื่องหลักเกณฑ์การโฆษณาเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ (ฉบับที่ 2) สาระโดยย่อมีดังนี้

ห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือชูกำลังทุกชนิดทางสถานีวิทยุ / โทรทัศน์ เวลา 05.00 - 22.00 นาฬิกาและการโฆษณาในช่วงเวลา 22.00 - 05.00 นาฬิกา ต้องมีคำเตือนและจะเสนอได้เฉพาะภาพลักษณ์ ของบริษัทหรือกิจการ (Corporate image) เท่านั้น ห้ามโฆษณาในลักษณะการแถมพก หรือให้รางวัลด้วยการเสี่ยงโชคหรือให้ของแถม

การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือชูกำลังทุกชนิดทางป้ายกลางแจ้ง โรงภาพยนตร์และสื่อต่างๆ ต้องมีคำเตือนและห้ามมีป้ายโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เป็นสื่อกลางแจ้งภายในรัศมี 500 เมตร จากที่ตั้งสถานศึกษาทุกระดับ

โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2546 เป็นต้นไป

สำหรับการควบคุมฉลากจะเป็นไปตาม พ.ร.บ.อาหาร พ.ศ.2522 และมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมฉบับที่ 2088-2090/2544 ที่ออกตามความในพ.ร.บ. มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511

การควบคุมฉลากตาม พ.ร.บ.อาหาร พ.ศ. 2522 มีนิยามคำว่า "ฉลาก" และข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องในมาตรา 4 และมาตรา 6 (10) ดังนี้

"ฉลาก" หมายความว่ารวมถึง รูป รอยประดิษฐ์ เครื่องหมายหรือข้อความใด ๆ ที่แสดงไว้ที่อาหาร ภาชนะบรรจุอาหารหรือหีบห่อของภาชนะที่บรรจุอาหาร

มาตรา 6 เพื่อประโยชน์แก่การควบคุมอาหาร ให้รัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา

(10) กำหนดประเภทและชนิดอาหารที่ผลิตเพื่อจำหน่าย นำเข้าเพื่อจำหน่ายหรือที่จำหน่าย ซึ่งจะต้องมีฉลาก ข้อความในฉลาก เงื่อนไขและวิธีการแสดงฉลาก ตลอดจนหลักเกณฑ์และวิธีการโฆษณาในฉลาก

กฎกระทรวงและประกาศนั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ (มาตรา 5 วรรค 2)

จากบทบัญญัติข้างต้น กระทรวงสาธารณสุข ได้มีประกาศว่าด้วยการแสดงฉลากของสุร่าจำนวน 3 ฉบับคือ (1) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 177) พ.ศ.2540 เรื่อง การแสดงฉลากของสุร่า (2) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 272) พ.ศ.2546 เรื่องสุร่าและ (3) ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 275) พ.ศ.2546 เรื่องสุร่า (ฉบับที่ 2) โดยประกาศฉบับที่ 177 ถูกยกเลิกโดยฉบับที่ 275 ไปแล้ว

สาระสำคัญโดยย่อของประกาศฉบับที่ 272 และ 275

เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคจากการบริโภคสุร่า และกำหนดเงื่อนไขเพื่อมิให้เด็กดื่มสุร่าก่อนวัยอันควร อาศัยอำนาจมาตรา 5 มาตรา 6(3)(4)(5) และ (10) แห่ง พ.ร.บ.อาหาร พ.ศ. 2522 ให้ ยกเลิกประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับที่ 177 (ข้อ 1) และกำหนดให้สุร่าเป็นอาหารที่กำหนดคุณภาพหรือมาตรฐาน (ข้อ 2) ตามประกาศกระทรวงการคลังว่าด้วยเรื่องวิธีการบริหารงานสุร่า (ข้อ 4) การแสดงฉลากสุร่าให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข

สุร่าด้วยเรื่องฉลากและให้ปฏิบัติตามประกาศนี้ โดยข้อความบนฉลากต้องเป็นไปตามประกาศกระทรวงการคลังว่าด้วยเรื่องวิธีการบริหารงานสุร่า หรือประกาศกรมสรรพสามิตว่าด้วยเรื่องหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขว่าด้วยการขออนุญาตและการออกใบอนุญาตให้นำสุร่าเข้ามาในราชอาณาจักรที่ออกตามกฎหมายว่าด้วยสุร่า (ข้อ 1 ฉบับที่ 275) และมีข้อความ

"คำเตือน : ห้ามจำหน่ายสุร่าแก่เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี

: การดื่มสุร่าทำให้ความสามารถในการขับชี่ยานพาหนะลดลง
: เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ไม่ควรดื่ม"

เป็นภาษาไทย โดยใช้ตัวอักษรเส้นทึบขนาดความสูงไม่น้อยกว่า 5 มิลลิเมตรอยู่ในกรอบที่แยกส่วนจากข้อความอื่น สีของกรอบและข้อความติดกับสีพื้นของฉลากจนอ่านได้ชัดเจน (ข้อ 2) มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2546 เป็นต้นไป (ข้อ 3)

นอกจากนี้ ได้มีประกาศกระทรวงการคลัง 2 ฉบับที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าวซึ่งฉบับที่ได้แก่เรื่องวิธีการบริหารงานสุร่า พ.ศ. 2544 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2546 และฉบับที่ 2 ได้แก่เรื่องวิธีการบริหารงานสุร่า พ.ศ. 2544 (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2546 ซึ่งสาระโดยย่อมีดังนี้

ประกาศวิธีการบริหารงานสุร่า 2544 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2546 ใช้กับสุร่าแช่และผลิตภัณฑ์ โดยฉลากที่ใช้ปิดภาชนะบรรจุ (ข้อ 12) ต้องมีข้อความดังนี้ ชนิดสุร่า ชื่อสุร่า ชื่อผู้ได้รับอนุญาต ที่ตั้งของสถานที่ทำสุร่า ส่วนประกอบหลัก/วัตถุดิบที่ใช้ทำสุร่า แรงแอลกอฮอล์ ขนาดบรรจุ วันเดือนปีที่บรรจุ

และคำเตือนตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขซึ่งให้ใช้บังคับวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2544 เป็นต้นไป (ข้อ 22)

ประกาศวิธีการบริหารงานสุรา 2544 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 ใช้กับสุรากลั่น ชุมชน โดยฉลากที่ใช้ปิดภาชนะบรรจุ (ข้อ 11) ต้องมีชื่อประเภทผลิตภัณฑ์ว่า "สุรากลั่น ชุมชน" ชนิดสุร่าว่าเป็น "สุร่าขาว" ชื่อสุร่า ส่วนประกอบหลัก/วัตถุดิบที่ใช้ทำแรงแอลกอฮอล์ ปริมาตรสุทธิ วันเดือนปีที่ทำ /รหัสรุ่นที่บรรจุ คำเตือนตามกฎหมาย ชื่อผู้ได้รับอนุญาต/ชื่อสถานที่ทำสุร่า ที่ตั้งของสถานที่ทำสุร่า และเครื่องหมายการค้าจดทะเบียน(ถ้ามี)

สำหรับการควบคุมฉลากของผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ตาม พ.ร.บ.มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 ที่ได้กำหนดไว้ในมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม 3 ฉบับ ได้แก่ : สุร่ากลั่น มอก. 2088-2544 ไวน์ มอก.2089-2544 และ เบียร์ : มอก.2090-2544 ซึ่งทั้ง 3 ฉบับมาจากการยกเลิก มอก. 39-2516 โดยในสุร่ากลั่นและไวน์จะอยู่ในข้อ 7 ส่วนเบียร์จะอยู่ในข้อ 6 ภายใต้วหัวข้อ "เครื่องหมายและฉลาก"

สาระสำคัญของข้อกำหนดต่างๆ ส่วนใหญ่จะคล้ายคลึงกัน โดยจะกำหนดในเรื่องของภาชนะบรรจุต้องมีเลข อักษร ชื่อผลิตภัณฑ์ แรงแอลกอฮอล์ ปริมาตรบรรจุ วันเดือนปีที่ผลิต วันเดือนปีที่หมดอายุ คำเตือนตามกฎหมายต้องเป็นภาษาไทย เช่น "การดื่มสุร่า ทำให้ความสามารถในการขับชี่ยานพาหนะลดลง" ชื่อผู้ผลิต/นำเข้า พร้อมสถานที่ตั้ง เครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน และในกรณีที่ใช้ภาษาต่างประเทศ ต้องมีความหมายตรงกับภาษาไทยที่กำหนดไว้ข้างต้นกำกับ และคำเตือนต้องเป็นภาษาไทย เท่านั้น

กฎหมายที่เกี่ยวกับมาตรการทางภาษี ได้แก่ พระราชบัญญัติสุร่า พ.ศ. 2493 พระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสุร่า พ.ศ. 2527 และพระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2544

มาตรการทางภาษีเป็นอีกทางหนึ่งที่ใช้ควบคุมปัญหาที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รวมทั้งภาษีที่เก็บได้ถือเป็นรายได้ทางหนึ่งที่น่ามาใช้ในการบริหารประเทศ

พระราชบัญญัติสุร่า พ.ศ. 2493

พ.ร.บ.ฉบับนี้มีวิวัฒนาการโดยตรงจากกฎหมายภาษีสั้นใน จุลศักราช 1249 มีวัตถุประสงค์หลักในการจัดเก็บอากรเพื่อหารายได้สนับสนุนการคลังของรัฐ ซึ่งวิธีการหารายได้ จาก พ.ร.บ. แบ่งออกเป็น 6 ประเภทดังนี้ 1) การประมูลเพื่อขอรับสิทธิทำการต้มกลั่นและขายส่งสุร่า 2) ภาษีสรรพสามิต 3) ภาษีเหมาเตา 4) ภาษีสรรพสามิตเรือ 5) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต และ 6) การเก็บภาษีสุร่าต่างประเทศ

พระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสุร่า พ.ศ. 2527

เหตุผลในการประกาศใช้ พ.ร.บ. ฉบับนี้ คือเนื่องจากกฎหมายด้วยภาษีสระเครื่องดื่ม ได้ถูกยกเลิกไปโดย พ.ร.บ.ภาษีสระพสามิต พ.ศ. 2527 และได้มีกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสระพสามิตสำหรับจัดสรรเงินภาษีสุร่าและภาษีสระเครื่องดื่มตามกฎหมายดังกล่าวโดยเฉพาะแล้ว สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการจัดสรรเงินภาษีสระเงินสุร่าและเครื่องดื่มเสียใหม่โดยให้จัดสรรเงินภาษีสระสุร่าแต่อย่างเดียว จากเหตุผลดังกล่าวพิจารณาได้ว่า พ.ร.บ.ฉบับนี้กำหนดขึ้นเพื่อรองรับ พ.ร.บ. สุร่า พ.ศ. 2493 กล่าวคือภาษีสระต่างๆที่จัดเก็บจากการผลิตสุร่ารวมทั้งค่าธรรมเนียมใบอนุญาตจากการประมูลต่างๆ

ที่อยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่ง พ.ร.บ.ฉบับนี้ ก็เพื่อประสิทธิภาพในการจัดสรรรายได้เท่านั้น หากได้มีผลต่อการควบคุมหรือป้องกันจำนวนปัญหาที่เกิดจากสุราแต่อย่างใดไม่

กล่าวได้ว่า พ.ร.บ.ฉบับนี้ เป็นกฎหมายที่วางด้วยการจัดสรรเงินภาษีที่กรมสรรพสามิตเรียกเก็บตาม พ.ร.บ.สุรา พ.ศ.2493 เพื่อนำไปใช้ในกิจการของกรุงเทพมหานคร และราชการส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง

พระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2544

พ.ร.บ. ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเรียกเก็บเงินบำรุงจากผู้ที่มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยาสูบ เพื่อใช้ในการสนับสนุน รมรงค์ และชี้ชวนให้ประชาชนสร้างเสริมสุขภาพ ซึ่งในที่นี้จะกล่าวเฉพาะมาตรา 5 (6) มาตรา 9(4) มาตรา 11 มาตรา 12 มาตรา 15 มาตรา 40 และมาตรา 41

พ.ร.บ.ฉบับนี้บัญญัติให้จัดตั้งกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ซึ่งมีสถานะเป็นนิติบุคคล เพื่อสนับสนุนการรณรงค์การสร้างเสริมสุขภาพผ่านกิจกรรมต่างๆ ในลักษณะที่เป็นสื่อเพื่อให้ประชาชนสร้างเสริมสุขภาพให้แข็งแรง ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และลดบริโภคสุรา ยาสูบ หรือสารหรือสิ่งอื่นที่ทำลายสุขภาพ (มาตรา 5 (6)) ให้กองทุนเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เพื่อรณรงค์ให้ประชาชนทราบถึงโทษภัยของการบริโภคเครื่องดื่มสุรา ยาสูบหรือสารอื่นที่ทำลายสุขภาพและสร้างเสริมสุขภาพ ตลอดจนเผยแพร่และประชาสัมพันธ์กฎหมายที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 9 (4)) และให้กองทุนมีอำนาจจัดเก็บเงินบำรุงกองทุนจากผู้มีหน้าที่เสียภาษีตามกฎหมายว่าด้วยสุราและกฎหมายว่าด้วยยา

สูบในอัตราร้อยละสองของภาษีที่เก็บจากสุรา (มาตรา 11 วรรคหนึ่ง) และให้กรมสรรพสามิตและกรมศุลกากรเป็นผู้ดำเนินการเรียกเก็บเงินบำรุงกองทุน (มาตรา 12) กรณีผู้มีหน้าที่ส่งเงินไม่ส่งเงินบำรุงกองทุนหรือส่งล่าช้าหรือส่งไม่ครบ นอกจากจะมีความผิดตาม พ.ร.บ. นี้แล้ว ให้เสียเงินเพิ่มในอัตราร้อยละสองต่อเดือน (มาตรา 15) ถ้าหากผู้มีหน้าที่ส่งเงินบำรุงกองทุนผู้ใดไม่ส่งเงินหรือส่งเงินไม่ครบต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับตั้งแต่ห้าเท่าถึงยี่สิบเท่าของเงินที่ต้องนำส่ง หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 40)

นอกจากนี้ ในกรณีผู้ที่กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นนิติบุคคลให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นต้องระวางโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำนั้นตนมิได้รู้เห็นยินยอมด้วย (มาตรา 41)

การควบคุมด้านอุบัติเหตุจราจร ได้แก่ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522

สำหรับประเทศไทย ปี พ.ศ.2522 นับเป็นปีที่มีการปรับเปลี่ยนและบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการจราจรครั้งใหญ่โดยมีการประกาศใช้ พ.ร.บ.จราจรทางบก พ.ศ. 2522 พ.ร.บ. รถยนต์ พ.ศ. 2522 และพ.ร.บ.การขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 ซึ่งบรรดากฎหมายต่างๆเหล่านี้ได้ใช้เป็นหลักในการควบคุมกิจการด้านการจราจรในประเทศมาจนถึงปัจจุบัน

พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522

พ.ร.บ. ฉบับนี้เป็นกฎหมายหลักที่บัญญัติขึ้นเพื่อใช้ควบคุมอุบัติเหตุอันเนื่องมาจากการดื่มสุราของผู้ขับขี่โดยห้ามมิให้ผู้ใดขับรถขณะเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น และให้อำนาจพนักงานจราจรทำการตรวจสอบเมื่อมีพฤติการณ์ที่น่าสงสัยว่าผู้ขับขี่เมาสุราหรือไม่ มาตรการทางกฎหมายในลักษณะนี้นับเป็นการป้องกันเบื้องต้นมิให้เกิดอันตรายขึ้นโดยถือความเมาเป็นความผิดตั้งแต่เริ่มต้น (inchoate crime) พ.ร.บ. จราจรทางบก พ.ศ. 2522 ที่เกี่ยวข้องกับผู้ขับขี่ที่เสพสุราจะอยู่ในมาตรา 43 (2) ดังนี้ ห้ามมิให้ผู้ขับขี่ขับรถในขณะเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น อธิบายความหมายก็คือ

1. ห้ามมิให้ผู้ขับขี่รถ ความหมายของผู้ขับขี่รถตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 มาตรา 4 (28) หมายความว่า ผู้ขับรถ ผู้ประจำเครื่องอุปกรณ์การขนส่งตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่ง ผู้ลากขึ้นยานพาหนะ สำหรับรถนั้นตามพระราชบัญญัตินี้ มาตรา 4 (15) หมายความว่า ยานพาหนะทางบกทุกชนิด เว้นแต่รถไฟและรถราง

2. ในขณะเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น "สุรา" ตามความหมายในมาตรา 4 พ.ร.บ.สุรา พ.ศ.2493 หมายความว่า รวมถึงวัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ซึ่งสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำหรือสุราซึ่งดื่มกินไม่ได้แต่เมื่อได้ผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้วสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุราก็ถือว่าเป็นสุราทั้งสิ้น

นอกจากนี้ หากผู้ขับขี่รถในขณะเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่น ฝ่าฝืนคำสั่งเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจที่ให้ทดสอบว่าเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่นหรือไม่ (มาตรา 142 วรรค 2) จะมีโทษปรับครั้งละไม่เกินหนึ่งพันบาท (มาตรา 154 (3))

3. โดยเจตนา ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 59 บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา ซึ่งได้แก่ การกระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำ และขณะเดียวกันผู้กระทำต้องประสงค์ต่อผลหรือยอมเสี่ยงเห็นผลนั้น การกระทำ ความผิดนี้ ผู้กระทำต้องสมัครใจดื่มสุราหรือของเมาอย่างอื่นเองโดยรู้แล้วว่าจะทำให้ตนเองเมา ซึ่งผู้ดื่มทราบหรือน่าจะทราบว่าดื่มเข้าไปแล้วอาจมีเมา ส่วนเมาหรือไม่เมาที่เป็นผลมาจากการดื่มไม่จำเป็นต้องประสงค์ต่อผลหรืออาจเสี่ยงเห็นผล

ความรับผิดชอบทางอาญาจะครบองค์ประกอบความผิด ต่อเมื่อผู้ขับขี่เมาสุราหรือของเมาอย่างอื่นแล้ว นำรถหรือยานพาหนะเคลื่อนที่จากจุดเดิมที่จอดอยู่แม้เพียงเล็กน้อยโดยเจตนา

มาตรการลงโทษทางอาญาตาม พ.ร.บ. จราจรทางบก พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.จราจรทางบก (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2535 ที่ลงโทษผู้ขับขี่ขณะเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่นมีดังนี้

1. ระวังโทษปรับและจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 160 วรรค 3)

2. โทษยึดใบอนุญาตขับขี่ มีกำหนดครั้งละไม่เกินหกสิบวัน โดยอาจบันทึกการยึดใบอนุญาตขับขี่และคะแนนไว้ด้านหลังของใบขับขี่ที่ถูกยึด มาตรา 161

3. การพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตขับขี่ (มาตรา 162)

พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522

พ.ร.บ. ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการควบคุมระบบการคมนาคมทางบกในลักษณะเดียวกับ

พ.ร.บ. จราจรทางบก พ.ศ. 2522 ต่างกันตรงที่บุคคลที่กฎหมายประสงค์จะบังคับใช้ คือ ผู้ขับขี่รถยนต์ยานพาหนะที่มีความเกี่ยวข้องกับสาธารณะ เช่น คนขับรถขนส่งทั้งประจำทางและไม่ประจำทาง เป็นต้น ซึ่งเรื่องของสุรราที่เกี่ยวข้องกับ พ.ร.บ. ฉบับนี้มีดังนี้

ผู้ที่ได้รับใบอนุญาตปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประจำรถในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ต้องไม่เสพหรือเมาสุรา หรือของมึนเมาอย่างอื่น (มาตรา 102(3))

ผู้ประจำรถ ได้แก่ (1) ผู้ขับรถ (2) ผู้เก็บค่าโดยสาร (3) นายตรวจ (4) ผู้บริการตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 92)

บทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืน ผู้ได้รับใบอนุญาตปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประจำผู้ใดดื่มสุราหรือของมึนเมาอย่างอื่นในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ (ฝ่าฝืนมาตรา 102 (3) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท แต่ถ้าผู้นั้นเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ มาตรา 127 ทวิ

ความรับผิดชอบ พ.ร.บ. การขนส่งทางบก พ.ศ.2522 จะแยกเป็น 3 ประเด็นดังนี้ ได้แก่ 1) ในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ ผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประจำรถต้อง 2) ไม่เสพสุราหรือของมึนเมาอย่างอื่น และ 3) โดยเจตนา

1) ขณะปฏิบัติหน้าที่ผู้ได้รับใบอนุญาตปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประจำรถซึ่งตามความหมายในพระราชบัญญัตินี้ (มาตรา 92) ได้แก่ 1. ผู้ขับรถ 2. ผู้เก็บค่าโดยสาร 3. นายตรวจ และ 4. ผู้บริการตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประจำรถต้องได้รับใบอนุญาตจากนายทะเบียนซึ่ง ใบอนุญาตสำหรับผู้ประจำรถมี 4

ประเภท (มาตรา 94) คือ 1. ใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถ 2. ใบอนุญาตเป็นผู้เก็บค่าโดยสาร 3. ใบอนุญาตเป็นนายตรวจ และ 4. ใบอนุญาตเป็นผู้บริการ ส่วนคำว่า "ขณะปฏิบัติหน้าที่" ไม่มีคำนิยามไว้ซึ่งมีนักกฎหมายบางท่านเห็นว่า เจตนารมณ์ของกฎหมายแสดงให้เห็นว่า หมายถึง ช่วงเวลาที่ผู้ประจำรถดังกล่าวอยู่ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ที่จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่อาจจะแสดงผลหรือเข้าเวร หรือตามช่วงเวลาใดก็ตาม ไม่ว่าการปฏิบัติหน้าที่บนรถ หรืออยู่ระหว่างพักรอการขับเคลื่อนรถตามเวลาที่สถานีเริ่มต้นหรือสถานีปลายทาง

2) ไม่เสพสุราหรือของมึนเมาอย่างอื่น เจตนารมณ์ของกฎหมายเคร่งครัดและเข้มงวดมาก โดยในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ห้ามมิให้ผู้ประจำรถเสพสุราหรือของมึนเมาอย่างอื่น

3) โดยเจตนา การเสพสุราหรือของมึนเมาอย่างอื่นนั้นจะต้องกระทำโดยรู้สำนึกในการเสพตามประมวลกฎหมายอาญาตามมาตรา 59 ซึ่งจะใช้มาตรฐานเดียวกับที่ใช้ใน พ.ร.บ. จราจรทางบก พ.ศ. 2522 แต่เจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้เคร่งครัดกว่า กล่าวคือในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ห้ามเสพสุราหรือของมึนเมาอย่างอื่นโดยเด็ดขาด

บทลงโทษตาม พ.ร.บ. การขนส่งทางบก พ.ศ.2522 ที่เกี่ยวข้องกับสุรรา ได้แก่

1. โทษปรับและโทษจำคุก ตามมาตรา 127 ทวิ ดังนี้ ผู้ได้รับใบอนุญาตปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ประจำรถผู้ใดฝ่าฝืน มาตรา 102 (3) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท แต่ถ้าผู้นั้นเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ขับรถต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือนหรือปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าถ้าผู้ประจำรถ

เช่น ผู้เก็บค่าโดยสาร นายตรวจหรือผู้บริการ เสพหรือเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่นในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่จะรับโทษน้อยกว่าการเป็นผู้ขับรถ

นอกจากนี้ กฎหมายยังบัญญัติให้ผู้ประกอบการ (มาตรา 40 ทวิ) ร่วมรับผิดชอบหากใช้หรือยินยอมให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ขับรถที่เมาสุราหรือของมีเมาอย่างอื่นปฏิบัติหน้าที่ขับรถ (มาตรา 127 จัตวา และมาตรา 138 ทวิ) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 40 ทวิ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนรู้เห็นและได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้วที่จะป้องกันมิให้ผู้ขับรถกระทำการดังกล่าว

2. การยึดใบอนุญาตและการเพิกถอนใบอนุญาตตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 108 มาตรา 109 และมาตรา 110 ดังนี้

พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522

เหตุผลในการประกาศใช้ พ.ร.บ. ฉบับนี้คือเนื่องจากกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ได้ประกาศใช้บังคับมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2473 นับเป็นเวลาเกือบห้าสิบปีแล้ว และมีบทบัญญัติอีกหลายมาตราที่ใช้อยู่ไม่เหมาะสมกับกาลสมัยและสภาพการณ์ของบ้านเมือง สมควรปรับปรุงเสียใหม่ให้เหมาะสมและรัดกุมยิ่งขึ้น

พ.ร.บ. ฉบับนี้ ผู้ขอรับใบอนุญาตขับรถจะเป็นไปตามหมวด 3 เรื่องใบอนุญาตขับรถตั้งแต่มาตรา 42 ถึงมาตรา 57 ตี ทั้งนี้ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับการขับขี่ขณะมีเมาสุราจะอยู่ในมาตรา 47 (3)

มาตรา 49 (7) และมาตรา 57 ทวิ ส่วนบทกำหนดโทษจะอยู่ในหมวด 4 มาตรา 58 เป็นต้นไป

ผู้ขอใบอนุญาตใบขับขี่ต้องไม่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษหรือถูกพนักงานเปรียบเทียบตั้งแต่สองครั้งขึ้นไป สำหรับความผิดเกี่ยวกับการขับรถอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้ เว้นแต่จะพ้นโทษไม่น้อยกว่าหกเดือนแล้วข้อข. ในขณะเมาสุรา หรือของเมาอย่างอื่น (มาตรา 47 (3)) และผู้ขอใบอนุญาตขับขี่ต้อง ไม่เป็นผู้ติดสุรายาเมาและยาเสพติดให้โทษ (มาตรา 49 (7))

ผู้ใดฝ่าฝืนหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้นั้นขับรถขณะเมาสุราหรือของเมาอย่างอื่นให้ผู้ตรวจการมีอำนาจสั่งให้ผู้นั้นเข้ารับการตรวจหรือทดสอบว่าเมาสุราหรือไม่ (มาตรา 57 ทวิ) ส่วนวิธีการตรวจสอบตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกรมการขนส่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา บทลงโทษผู้ที่ไม่ยอมเข้ารับการตรวจหรือทดสอบว่าเมาสุราหรือไม่ (มาตรา 57 ทวิ) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท (มาตรา 66 ทวิ) นอกจากนี้โทษปรับแล้วยังมีการสั่งเพิกถอนใบอนุญาตขับรถ (มาตรา 53) และการเรียกใบอนุญาตขับรถมายึดไว้ แต่ห้ามมิให้ยึดเกินหนึ่งปี (มาตรา 54)

ข้อสังเกต พ.ร.บ. รถยนต์ พ.ศ. 2522 กำหนดการขอใบอนุญาตขับรถสาธารณะระหว่างประเทศ (มาตรา 49) จะระบุว่าไม่เป็นผู้ติดสุรายาเมาหรือยาเสพติดให้โทษแต่รถส่วนบุคคลและรถประเภทอื่นจะระบุแต่เพียงไม่มีโรคประจำตัว (มาตรา 46)

ทั้งนี้ พ.ร.บ. รถยนต์ 2522 ที่เกี่ยวกับสุรา คือ 1) การออกใบอนุญาตขับรถและ 2) ต้องไม่เป็นผู้ติดสุราหรือขับรถในขณะที่เมาสุราโดยมีโทษปรับ การเพิกถอนใบอนุญาต และสั่งยึดใบอนุญาต

เกณฑ์การทดสอบผู้ขับขี่ว่าเมาสุราหรือไม่ จะเป็นไปตามกฎกระทรวงมหาดไทยฉบับที่ 16 (พ.ศ.2537) ออกตามความใน พ.ร.บ. จราจรทางบก พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ. จราจรทางบก (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2535 มาตรา 142 มีหลักเกณฑ์ดังนี้

ข้อ 1. การทดสอบผู้ขับขี่ว่าเมาสุราหรือไม่ ให้ตรวจวัดปริมาณแอลกอฮอล์ในเลือดของผู้ขับขี่ โดยใช้วิธีการตามลำดับดังนี้

(1) ตรวจวัดลมหายใจด้วยเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการตรวจหรือทดสอบให้ใช้เครื่องตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ในเลือดโดยวิธีเป่าลมหายใจ (BREATH ANALYZER TEST) และอ่านค่าของแอลกอฮอล์ในเลือดเป็นมิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์

วิธีการตรวจหรือทดสอบ ให้ปฏิบัติวิธีการตรวจสอบของเครื่องแต่ละชนิด

- (2) ตรวจวัดจากปัสสาวะ
- (3) ตรวจวัดจากเลือด

การตรวจวัดตาม (2) หรือ (3) ให้ใช้ในกรณีที่ไม่สามารถทดสอบตาม (1) ได้เท่านั้น

ข้อ 2. กรณีที่ต้องทดสอบโดยวิธีตรวจวัดจากเลือดตามข้อ 1 (3) ให้ส่งตัวผู้ขับขี่ไปยังโรงพยาบาลที่ใกล้ที่สุดและทำการเจาะเลือดภายใต้การกำกับดูแลของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพเวชกรรม

ข้อ 3. ถ้ามีปริมาณแอลกอฮอล์ในเลือดตั้งแต่ไปนี้ ให้ถือว่าเมาสุรา

(1) กรณีตรวจวัดจากเลือดเกิน 50 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์

(2) กรณีตรวจวัดจากลมหายใจหรือปัสสาวะให้เทียบปริมาณแอลกอฮอล์โดยใช้ปริมาณแอลกอฮอล์ในเลือดเป็นเกณฑ์มาตรฐานดังนี้

(ก) กรณีตรวจวัดจากลมหายใจให้ค่าสัมประสิทธิ์ในการแปลงค่าเท่ากับ 2,000

(ข) กรณีตรวจวัดจากปัสสาวะให้ใช้ค่าสัมประสิทธิ์ในการแปลงค่าเท่ากับเศษ 1 ส่วน 1.3

กฎกระทรวงฉบับนี้ให้ใช้ ณ วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2537 เป็นต้นไป

การตรวจแอลกอฮอล์ในร่างกาย ทำได้ 4 วิธีคือ 1.ตรวจเลือด 2.ตรวจปัสสาวะ 3.ตรวจน้ำลาย และ 4.ตรวจลมหายใจ

การตรวจระดับแอลกอฮอล์ในเลือดตามกฎหมายกระทรวงมหาดไทยฉบับที่ 16 (พ.ศ. 2537) ออกตามความใน พ.ร.บ.จราจรทางบก พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พ.ร.บ.จราจรทางบก (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2535 ข้อ 1 (1) กำหนดให้ใช้การตรวจแอลกอฮอล์จากลมหายใจเท่านั้น แต่ถ้าไม่สามารถทดสอบจากลมหายใจได้ จึงจะทดสอบจากปัสสาวะและเลือด

หลักการของเครื่องตรวจวัดระดับแอลกอฮอล์ในเลือดโดยวิธีเป่าลมหายใจ คือให้ผู้ถูกตรวจเป่าลมหายใจเข้าเครื่องซึ่งมีการตรวจจับ(Detector) แอลกอฮอล์อยู่ ตัวตรวจจับเมื่อได้รับแอลกอฮอล์จากลมหายใจก็จะมีแปรสภาพซึ่งอาจจะมองเห็นได้ เช่น การเปลี่ยนแปลงสีของสารเคมีหรือวัดได้จากพลังงาน เช่น กระแสไฟฟ้า ความต่างศักย์ การเปลี่ยนแปลงสภาพนี้จะถูกตัดแปลงให้รายงานออกมาที่หน้าปัทม์ของเครื่องในรูปของค่าระดับแอลกอฮอล์ในเลือด (Blood Alcohol Concentration : BAC) ทั้งนี้ โดยอาศัยการคำนวณจากค่าความสัมพันธ์ของ

สัมประสิทธิ์ในการแปลงค่าปริมาณแอลกอฮอล์ในเลือดเป็นปริมาณแอลกอฮอล์ในลมหายใจ

ตัวตรวจจับแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในการตรวจวัดแอลกอฮอล์จากลมหายใจมีด้วยกัน 4 แบบคือ 1.แบบ Colorimeter 2.แบบ Semiconductor 3.แบบ Fuel Cell และ 4. แบบ Infrared Absorption

ปัจจุบันตัวตรวจจับที่นิยมได้แก่แบบที่ 2-4 ทั้งนี้ การใช้เครื่องตรวจวัดนี้ผู้ใช้จะต้องศึกษาวิธีการใช้และการดูแลรักษาเครื่อง ด้วยเหตุที่ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีภูมิอากาศร้อน แต่เครื่องส่วนมากจะผลิตในประเทศที่มีอากาศหนาว ที่ออกแบบมาใช้ได้ดีที่อุณหภูมิ 10-40 องศาเซลเซียส ฉะนั้นอุณหภูมิจะมีผลต่อการวัด ทำให้ผู้ใช้จะต้องตรวจสอบความถูกต้องของเครื่อง โดยใช้ก๊าซแอลกอฮอล์มาตรฐานที่ทราบค่าแน่นอนอย่างสม่ำเสมอ ถ้าหากเครื่องมีความคลาดเคลื่อนเกิน $\pm 5\%$ จะต้องส่งเครื่องไปปรับเทียบที่กองรังสีและเครื่องมือแพทย์ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ หรือศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

อย่างไรก็ตาม ในปี พ.ศ.2548 ได้มีการสร้างเครื่องตรวจวัดปริมาณแอลกอฮอล์ในลมหายใจโดยคนไทย คือ รศ.ดร.นิกร มังกรทอง อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ซึ่งมีต้นทุนต่ำ แข็งแรงทนทานที่หลังเป่า บำรุงรักษาง่าย และสามารถใช้งานต่อเนื่องได้นาน 4-6 ชั่วโมง

สรุปได้ว่า พ.ร.บ.จราจรทางบก พ.ศ.2522 พ.ร.บ.การขนส่งทางบก พ.ศ.2522 และพ.ร.บ.รถยนต์ พ.ศ.2522 ในส่วนที่เกี่ยวกับสุรา ได้แก่ ความรับผิดชอบทางอาญาที่เกิดจากการเมาสุราในขณะขับขี่รถยนต์พาหนะและมีบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล

การควบคุมด้านการจำกัดกลุ่มผู้บริโภค

บทบัญญัติของกฎหมายในกลุ่มนี้จะเป็นการจำกัดอายุ และอาชีพของผู้ดื่มเป็นสิ่งสำคัญ รวมทั้งมีบทลงโทษสำหรับผู้ฝ่าฝืนที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546

พ.ร.บ. คุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 พ.ร.บ. ฉบับนี้ได้ยกเลิก ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 132 ลงวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2515 และประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 294 ลงวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 เนื่องจากประกาศคณะปฏิวัติทั้ง 2 ฉบับใช้บังคับมานาน จึงควรปรับปรุงวิธีการปฏิบัติต่อเด็กให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และในส่วนของที่เกี่ยวข้องกับสุราซึ่งจะเป็นการควบคุมเกี่ยวกับอายุขั้นต่ำในการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะอยู่ในมาตรา 26(10) มาตรา 45 และมาตรา 78

ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายอื่น ไม่ว่าเด็ก (มาตรา 4 บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงผู้ที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส) จะยินยอมหรือไม่ ห้ามมิให้ ผู้ใดกระทำการจำหน่าย แลกเปลี่ยน หรือให้สุราหรือบุหรี่แก่เด็ก เว้นแต่การปฏิบัติทางการแพทย์ (มาตรา 26 (10)) หากผู้ใดฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสามหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 78) ถ้าการกระทำความผิดนี้มีโทษตามกฎหมายอื่นที่หนักกว่าก็ให้ลงโทษตามกฎหมายนั้น

ห้ามมิให้เด็กซื้อหรือเสพสุราหรือบุหรืหรือเข้าไปในสถานที่เฉพาะเพื่อการจำหน่ายหรือเสพสุราหรือบุหรื หากฝ่าฝืนให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบถามเด็กและเรียกผู้ปกครองมาหรือเพื่อว่ากล่าวตักเตือน ทำทัณฑ์บน หรือกระทำการอื่นใด เช่นจัดให้เด็กทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์ ซึ่งหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขให้กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 45)

อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายแล้ว สิ่งที่สำคัญประการหนึ่ง คือการบังคับใช้กฎหมายให้เกิดผลในทางปฏิบัติ ซึ่งย่อมจะก่อให้เกิดผลดีแก่เด็กสมดังกระแสพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงพระราชทานเนื่องในโอกาสปีเด็กสากล พุทธศักราช 2522 ดังนี้

"เด็กเป็นผู้ที่ได้รับช่วงทุกสิ่งทุกอย่างต่อจากผู้ใหญ่ รวมทั้งภาระรับผิดชอบในการดำรงรักษาความผาสุกสงบของประชากรในโลก ดังนั้นเด็กทุกคนจึงสมควรและจำเป็นที่จะต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้องเหมาะสม ให้มีความสามารถสร้างสรรค์ประโยชน์ต่าง ๆ พร้อมทั้งการฝึกหัดขัดเกลาความคิดจิตใจให้ประณีต ให้มีศรัทธามั่นคงในคุณความดี มีความประพฤติเรียบร้อย สุจริตและมีปัญญาฉลาดแจ่มใสในเหตุในผล

หน้าที่นี้เป็นของทุกคน ที่จะต้องร่วมมือกันกระทำโดยพร้อมเพรียงสม่าเสมอ คือ ผู้ที่เกิดก่อนผ่านชีวิตมาก่อนจะต้องสงเคราะห์อนุเคราะห์ผู้เกิดตามมาภายหลัง ด้วยการถ่ายทอดความรู้ความดีและประสบการณ์อันมีค่าทั้งปวงให้ด้วยความเมตตาเอ็นดูและด้วยความบริสุทธิ์ใจให้เขาทราบให้เขาเข้าใจและสำคัญที่สุดให้เขารู้จักคิดด้วย

เหตุผลที่ ถูกต้องจนเห็นจริงด้วยตนเองได้ในความเจริญและความเสื่อม

โดยนัยนี้บิดามารดาจึงต้องสอนบุตรธิดา ที่จึงต้องสอนน้อง คนรุ่นใหญ่จึงต้องสอนคนรุ่นเล็ก และเมื่อคนรุ่นเล็กเป็นผู้ใหญ่ขึ้นจึงต้องสอนคนรุ่นหลังๆ ต่อไปไม่ให้ขาดสาย ความรู้ความดี ความเจริญอกงามทั้งมวลจึงจะแผ่ไพศาลไปได้ไม่มีประมาณ เป็นพื้นฐานความวัฒนาผาสุกอันยั่งยืนในโลกสืบไป"

พระราชบัญญัติสถานบริการ (ฉบับที่ 4)

พ.ศ. 2546

พ.ร.บ.ฉบับนี้มาจากปรับปรุง พ.ร.บ.สถานบริการ พ.ศ. 2509 โดยมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับสุราซึ่งในที่นี้จะศึกษาเฉพาะบางมาตรา ได้แก่ มาตรา 16 (1) มาตรา 16/1 มาตรา 21 มาตรา 27 และมาตรา 28/4

ห้ามมิให้ผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการ รับผู้มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์เข้าทำงานในสถานบริการ (มาตรา 16 (1)) หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท(มาตรา 27)

ห้ามผู้รับอนุญาตตั้งสถานบริการ ยินยอมหรือปล่อยปละละเลยให้ผู้มีอายุต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ ซึ่งมีได้ทำงานในสถานบริการนั้นเข้าไปในสถานบริการระหว่างเวลาทำการ (มาตรา 16/1) หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท (มาตรา 27) และอาจถูกสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตได้ (มาตรา 21)

นอกจากนี้ ผู้ที่กระทำความผิดที่เป็นนิติบุคคลต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าไม่มีส่วนได้กระทำ (มาตรา 28/4)

พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

พ.ร.บ. ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความคุ้มครองแก่การใช้แรงงานบางประเภทเป็นพิเศษว่าการใช้แรงงานทั่วไป. ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะมาตรา 44 มาตรา 47 มาตรา 50 (4) มาตรา 144 และมาตรา 148 ดังนี้

ห้ามมิให้นายจ้างจ้างเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปีเป็นลูกจ้าง (มาตรา 44) ห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงานในระหว่าง 22.00 น. - 06.00น. (มาตรา 47) และห้ามมิให้นายจ้างให้ลูกจ้างซึ่งเป็นเด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงานในสถานที่มีอาหาร สุรา น้ำชาหรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่ายและบริการ (มาตรา 50(4))

ผู้ใดฝ่าฝืนโดยจ้างเด็กอายุต่ำกว่าสิบห้าปีเป็นลูกจ้าง (มาตรา 44) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 148)

ผู้ใดฝ่าฝืนโดยให้เด็กอายุต่ำกว่าสิบแปดปีทำงานในสถานบริการที่มีอาหาร สุรา น้ำชาหรือเครื่องดื่มอย่างอื่นจำหน่ายและบริการ (มาตรา 50) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 144) และหากการฝ่าฝืนดังกล่าวเป็นเหตุให้ลูกจ้างได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ หรือถึงแก่ความตายต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 144 วรรคสอง)

แม้ว่ากฎหมายทั้ง 2 ฉบับข้างต้นจะไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับสุรา แต่เพื่อเป็นการคุ้มครองเด็กไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับสุราและเข้าไปในสถานที่อโคจรทั้งหลาย และปรามผู้ที่คิดจะกระทำการฝ่าฝืนดังกล่าว

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน

พ.ศ. 2535

พ.ร.บ. ฉบับนี้เป็นการยกเลิก พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 19 ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2520 พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ 2-6) พ.ศ. 2521-2531 และประกาศคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติฉบับที่ 35 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2534 ซึ่งบทบัญญัติเกี่ยวกับการควบคุมการเสพสุราของข้าราชการพลเรือนในเรื่องความผิดวินัยฐานประพฤติชั่ว ซึ่งในที่นี้จะศึกษาเฉพาะมาตรา 98 และมาตรา 100

"ข้าราชการพลเรือนสามัญต้องรักษาชื่อเสียงของตนและรักษาเกียรติศักดิ์ตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสียโดยไม่มีกรกระทำใด ๆ อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ซึ่งประพฤติชั่ว การกระทำความผิดทางอาญา สำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษหรือกระทำการอื่นใดอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง" (มาตรา 98)

เรื่องของวินัยนี้ มีสาระสำคัญทำนองเดียวกับที่เคยบัญญัติไว้ใน พ.ร.บ. ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2518 เพียงแต่แก้ไขปรับปรุงถ้อยคำให้รัดกุมและชัดเจนมากขึ้นเท่านั้น โดยบัญญัติเป็นหลักให้ข้าราชการรักษาชื่อเสียงของตนและเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการไม่กระทำการใด ๆ อันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

ความผิดวินัยฐานประพฤติชั่วแบ่งออกเป็น ประพฤติชั่วธรรมดาและประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ซึ่งความผิดวินัยฐานประพฤติชั่ว แบ่งออกได้เป็น 3 ประการ 1. เสพของมีนเมาจนไม่สามารถครองสติได้ 2. หมกมุ่นในการพนัน และ 3. การกระทำ

หรือยอมให้ผู้อื่นกระทำการอันทำให้เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการ

หากข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดฝ่าฝืนข้อห้ามหรือไม่ปฏิบัติตามข้อปฏิบัติทางวินัยตามที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้ ผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดวินัย จำต้องได้รับโทษทางวินัยเว้นแต่มีเหตุอันควรงดโทษตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 5 (มาตรา 100)

โทษทางวินัยมี 5 สถาน คือ (1) ภาคทัณฑ์ (2) ตัดเงินเดือน (3) ลดขั้นเงินเดือน (4) ปลดออก (5) ไล่ออก

การเสพของมีนเมาจนไม่สามารถครองสติได้ อันเป็นความผิดวินัย แบ่งได้เป็น 2 กรณีดังนี้

1. การเสพของมีนเมาซึ่งตามปกติแล้วเสพได้ไม่ต้องห้ามตามกฎหมาย เช่น เบียร์ ยาดอง หรือของมีนเมาอย่างอื่น ๆ ซึ่งไม่มีกฎหมายห้ามเสพจะเป็นความผิดฐานประพฤตชั่วต่อเมื่อได้เสพจนมีนเมาจนไม่สามารถครองสติได้ ตามมติคณะรัฐมนตรีที่ นว. 208/2496 ลงวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2496 ที่กำหนดไว้ว่า ข้าราชการผู้ใดเสพสุราจนมีนเมาไม่สามารถครองสติได้ ซึ่งอาจทำให้เสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการให้พิจารณาลงโทษตามควรแก่กรณี แต่หากเสพแล้วยังสามารถครองสติได้ ไม่เป็นความผิดนอกจากพฤติการณ์นั้นจะเข้ากรณีตามมติคณะรัฐมนตรีที่ นว. 28/2496 ลงวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2496 ที่กำหนดไว้ว่า การเสพสุราในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการเมาสุราเสียราชการ และเมาในที่ชุมชนจนเกิดเรื่องเสียหายหรือเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการถือเป็นการผิดวินัยอย่างร้ายแรง

2. การเสพของมีนเมาซึ่งตามปกติแล้วต้องห้ามตามกฎหมาย เช่น กัญชา ฝิ่น เฮโรอีน เป็นต้น ถ้าหากข้าราชการผู้ใดเสพของมีนเมาดังกล่าว

ตามพฤติการณ์ก็เป็นความผิดวินัยฐานประพฤตชั่วอยู่ในตัวเองแล้ว แม้ว่าการเสพนั้นยังสามารถครองสติอยู่ได้ก็ตาม

เกณฑ์ที่ ก.พ. เคยกำหนดไว้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความผิดฐานนี้ไว้ 3 ประการได้แก่ 1) เกียรติของข้าราชการ 2) ความรู้สึกของสังคม 3) เจตนาในการกระทำความผิดของผู้กระทำ

กล่าวโดยรวมได้ว่า การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนปัจจุบันส่วนใหญ่อยู่ภายใต้การบังคับใช้ของ 5 หน่วยงาน ได้แก่

1. กรมสรรพสามิต กระทรวงการคลัง ภายใต้ พ.ร.บ.สุรา พ.ศ. 2493 และกฎหมายอื่นที่ออกมาภายใต้ พ.ร.บ.ฉบับดังกล่าว โดยบัญญัติในส่วนของ การควบคุมปริมาณการผลิต สถานที่จำหน่าย เวลาที่จำหน่าย การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและภาษี

2. กระทรวงอุตสาหกรรม ในส่วนของ พ.ร.บ.มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. 2511 ได้แก่มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (Thai Industrial Standard) หรือ มอก. โดยส่วนที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะปรากฏอยู่ใน มอก 2088-2090/2544

3. กระทรวงสาธารณสุข ภายใต้การควบคุมการโฆษณาและฉลาก

4. กระทรวงมหาดไทย ภายใต้การควบคุมด้านอุบัติเหตุจราจร

5. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ภายใต้การควบคุมด้านอุบัติเหตุจราจร

เมื่อพิจารณาถึงกลไกการบังคับใช้แล้วจะเห็นว่ากรมสรรพสามิตเป็นหน่วยงานหลักที่มีอำนาจในการกำหนดปริมาณการผลิต การนำเข้าเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ไปสู่ผู้บริโภค ในขณะที่กระทรวง

อุตสาหกรรมและกระทรวงสาธารณสุข เป็นเพียงหน่วยงานที่รองรับคุณภาพและควบคุมผลึกซึ่งแทบจะไม่มีผลในทางการควบคุมการบริโภคของประชาชน และโดยที่กรมสรรพสามิตมีนโยบายในการหารายได้เพื่อสนับสนุนระบบการเงินการคลังของรัฐ ซึ่งย่อมหมายถึง ความพยายามในการหารายได้จากค่าธรรมเนียมใบอนุญาตจำหน่ายสุราประเภทต่าง ๆ รวมถึงในส่วนของการแสตมป์สุราให้ได้มากที่สุด จึงส่งผลให้รูปแบบของการบังคับใช้ พ.ร.บ. สุรา พ.ศ. 2493 ภายใต้การควบคุมของกรมสรรพสามิตไม่สามารถนำมาใช้เพื่อลดจำนวนปัญหาที่เกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากความขัดแย้งระหว่างวัตถุประสงค์ของหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายกับเจตนารมณ์ของกฎหมายในเรื่องดังกล่าวเป็นสำคัญ ดังนั้นในส่วนของการแก้ปัญหาจึงควรให้หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายหันมาให้ความสนใจกับพิษภัยอันเกิดจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีทั้งต่อตัวผู้ดื่มเองและสังคมรอบข้าง

เพื่อใช้ดุลยพินิจตัดสินใจว่าระหว่างรายได้จากการควบคุมผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์กับความเสียหายที่สังคมได้รับจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ว่าฝ่ายใดมีผลกระทบต่อประเทศชาติมากกว่ากัน และถึงเวลาแล้วหรือยังที่ควรจะหันมาใส่ใจกับปัญหานี้อย่างจริงจังและจริงจังให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

อย่างไรก็ดี การที่บรรดากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสุราทั้งหลายได้กระจัดกระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับนั้น ขณะนี้ทางกระทรวงสาธารณสุข โดยกรมควบคุมโรคและ คณะกรรมการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แห่งชาติ (คบอช) ได้ดำเนินการร่วมกันจัดทำร่างพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งอยู่ในขั้นตอนของ คณะกรรมการกฤษฎีกา ดังนั้นคาดว่าในอนาคตอันใกล้นี้ ประเทศไทยคงมีกฎหมายเกี่ยวกับสุราฉบับใหม่ที่มีเนื้อหาที่สมบูรณ์และครอบคลุมเนื้อหาทุกด้าน เพื่อถือปฏิบัติกันต่อไป

บรรณานุกรม

- [1] เศษฐ รัชดาพรธนาธิกุล และวรรณา บุญศรีเมือง (2548). การทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับมาตรการป้องกันแก้ไขเพื่อลดผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.).